

57.186.452



РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

№ 9

1951



ЗА МІР, ЗА ШЧАСЦЕ ПРАЦОЎНЫХ СВЕТУ

ЗВЫШ 500 дэлегатаў з розных куткоў Беларусі сабралася на Рэспубліканскую канферэнцыю прыхільнікаў міру ў Мінску. Яны прыехалі сюды заявіць, што савецкія людзі, як і ўсе простыя людзі свету, не хочуць вайны, што савецкі чалавек — міралюбівы па сваёй прыродзе, што ён — тварэц, а не зруйнавальнік, што ён змагаецца за мір, за светлую будучыню чалавечтва — камунізм.

На другі-ж дзень пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі савецкая ўлада прыняла дэкрэт аб міры. Яна заявіла, што савецкі народ хоча мірна будаваць новае жыццё.

Не па душы прышлася імперыялістам гэтая заява. Як крыважэрныя ваўкі, 14 імперыялістычных дзяржаў накінуліся на маладую савецкую дзяржаву, прагнучы задушыць яе крывёй і агнём, голадам і зруйнаваннем. Аднак гэта ім не ўдалося. Пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна савецкі народ адстаяў сваю свабоду, свой гонар і незалежнасць у гады грамадзянскай вайны і ўпершыню ў гісторыі чалавечтва пабудаваў сацыялістычнае грамадства.

Паспяховае выкананне сталінскіх перадаваенных пяцігодак, пераўтварэнне аднаасобных сялянскіх гаспадарак у буйныя калектывныя далёка ўперад рушылі прадукцыйныя сілы краіны, стварылі моцную эканамічную базу.

У трываласці нашага сацыялістычнага ладу добра пераканаліся імперыялістычныя заправілы ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Савецкі народ разграміў гітлераўскіх захопнікаў, выгнаў іх са сваёй зямлі і дапамог народам Еўропы вызваліцца ад гітлераўскай тыраніі.

Другая імперыялістычная вайна, навязаная нам фашыстамі, нанесла велізарныя страты сацыялістычнай гаспадарцы, забрала мільёны чалавечых жыццяў. Многія маці не дачакаліся з поля бою сыноў, жонкі — мужоў, дзеці — бацькоў, нявесты — жаніхоў. Не паспелі высахнуць слёзы на іх вачах, а амерыканскія і англійскія імперыялісты ўжо зноў бразгаюць зброяй.

Дзве трэці часткі дзяржаўнага бюджэта Злучаных Штатаў Амерыкі ідзе на ўзбраенне. З кожным днём скарачаецца выпуск тавараў першай неабходнасці. І ўсё гэта робіцца пад маркай падрыхтоўкі да абароны. Ад каго хочуць абараняцца імперыялісты Англіі і Амерыкі, Францыі і Італіі! Хто збіраецца нападаць на іх дзяржавы! Навошта ім спатрэбілася шмат узбраення! Каб ашукаць працоўных, прымусіць іх паверыць у рэальнасць пагрозы вайны, у неабходнасць шалёнай да яе падрыхтоўкі, капіталісты Уол-стрыта і Сіці паклёпнічаюць на Савецкі Саюз, абвінавачваюць яго ў агрэсіўных намерах.

Аднак, няўдзячную ролю ўзялі на сябе Трумэны, Этлі, Морысаны і іншыя падпальшчыкі вайны. Не так проста ашукаць мільённыя масы працоўных усяго свету. Наперакор жаданням імперыялістаў, праз усе перашкоды і бар'еры даходзіць да простых людзей праўда аб Савецкім Саюзе, аб яго міралюбівай знешняй палітыцы. Шматлікія дэлегацыі працоўных зарубежных краін, пабываўшы ў нас, пераконваюцца ў тым, што савецкі чалавек заняты мірнай стваральнай працай, што ён нястомна думае аб прымнажэнні багацця сваёй краіны, аб паляпшэнні свайго жыцця і ўмоў працы, аб сваім культурным росце. Не для вайны-ж ствараюцца ў нашых гарадах прыгожыя дамы і паркі, яслі і школы, спартыўныя пляцоўкі і клубы!

Жыццёвасцю і магутнасцю сацыялістычнага ладу тлумачыцца хуткае аднаўленне нашых фабрык і заводаў, калгасаў і саўгасаў, сёл і гарадоў.

Бачачы, як паспяхова ўзводзіцца ў нас светлы будынак камунізма, імперыялістычныя драпежнікі хочуць спыніць наш рух уперад, сарваць будаўніцтва.

Амерыканскія і англійскія мільянеры і мільярдэры пагражаюць нам атамнай зброяй, пагражаюць знішчыць мірнае насельніцтва — жанчын за іх працай, дзяцей у іх калысках.

Вось чаму народы Савецкага Саюза так страсна аба-

раняюць справу міру. Вось чаму такой палкай нянавісцю да падпальшчыкаў вайны гараць нашы сэрцы.

Ва ўсіх выступленнях дэлегатаў Рэспубліканскай канферэнцыі прыхільнікаў міру ярка выказвалася адна думка — не дапусціць вайны, адстаяць справу міру ва ўсім свеце! Гэтыя словы з аднолькавай сілай гучэлі ў вуснах вучонага і калгасніцы, работніцы і пісьменніка, акадэміка і студэнта, урача і настаўніка, Героя Соцыялістычнай Працы і Героя Савецкага Саюза, людзей усіх узростаў і прафесій.

З патрасаючай сілай прагучэла кароткая прамова Веры Нікалаеўны — маці Героя Савецкага Саюза Міхаіла Сільніцкага. Гэтая скромная савецкая калгасніца заявіла:

— Мір — матчына радасць, а вайна — матчыны слёзы.

Пасылаючы дэлегатаў на канферэнцыю прыхільнікаў міру, беларускі народ даваў ім адзінадушны наказ — ва ўвесь голас заявіць, што нам не патрэбна вайна, што мы хочам міру ва ўсім свеце. Выконваючы волю народа, дэлегаты канферэнцыі ўсхвалявана расказвалі аб тым, як калектывы іх фабрык, заводаў, калгасаў і саўгасаў змагаюцца за мір, як сваёй сумленнай і самаадданай працай прымнажаюць магутнасць сацыялістычнай Радзімы.

Стаханаўка Гродзенскай абутковай фабрыкі В. Пракацень заявіла:

— Я, як і ўся наша моладзь, ведаю, што такое вайна. Я не хачу, каб маё шчасце, якое далі мне партыя большэвікоў, таварыш Сталін, было разбурана новай вайной, якую рыхтуюць англа-амерыканскія імперыялісты. Маім адказам на падкопы падпальшчыкаў вайны з'яўляецца выкананне вытворчай нормы выпрацоўкі на працягу ўсяго 1951 года на 200 — 250 процантаў.

Аб працоўным уздыме рабочых і калгаснікаў, аб умацаванні магутнасці нашай Радзімы расказвалі і другія дэлегаты.

— Мы будзем, — заявіў старшыня калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна К. Арлоўскі, — прыгожа і моцна, на доўгія гады мірнага, шчаслівага жыцця... Мы будзем у сваім калгасе вялікі жывёлагадоўчы гарадок, гараж, электрастанцыю, клуб, бібліятэку, яслі.

Не, не аб вайне думаюць савецкія людзі. Усе, як адзін чалавек, яны жадаюць мірнай стваральнай працы, міру ва ўсім свеце.

— Мы ідзем да камунізма, — сказала Герой Соцыялістычнай Працы П. Аўсееўка з Магілёўскага раёна, — і самым важным для нас з'яўляецца справа захавання міру. Мы, жанчыны-маці, любім сваіх дзяцей. Мы хочам, каб іх жыццё было светлым і радасным. Як усе сумленныя людзі зямнога шара, мы поўны рашучасці змагацца за мір.

У канцы канферэнцыі з вялікім уздымам была прынята рэзалюцыя, якая заклікала ўсіх рабочых, сялян, інтэлігенцыю савецкай Беларусі адзінадушна падпісаць Зварот Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі.

Няма сумнення ў тым, што пад гэтым Зваротам паставяць свае подпісы ўсе да адзінага чалавека рэспублікі, таму што ўсім ненавісна вайна, смерць, разбурэнні.

Удзельнікі канферэнцыі абралі Беларускае Рэспубліканскае камітэт абароны міру ў складзе 50 чалавек. 45 чалавек абраны ў склад дэлегацыі ад Беларускай ССР на трэцюю Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру. Першы пленум Беларускага Рэспубліканскага камітэта абароны міру абраў прэзідыум у складзе Міцкевіча К. М. (Якуб Колас), Александрэўскай Л. П., Кокіна Г. М., Куляшова А. А., Ус А. П., Броўкі П. У., Азгура З. І., Губкіна С. І., Булахава Д. Г. Старшыня Беларускага Рэспубліканскага камітэта абароны міру абраны народны паэт БССР Якуб Колас.

Жанчыны, маці, дзяўчаты Беларусі! Усе, як адна, паставім свае подпісы ў абарону міру ва ўсім свеце. Пад сцягам большэвіцкай партыі, пад геніяльным кіраўніцтвам вялікага сцяганосца міру таварыша Сталіна пойдзем уперад, да новых вялікіх перамог!



Маці Героя Совецкага Саюза Міхаіла Сільніцкага — Вера Нікалаеўна падпісваецца пад
Зваротам Сусветнага Савета Міру.

Фото К. Якубовіча

Мір-матчына радасць

Я простая жанчына, якіх у нашай краіне многія сотні тысяч. Вайна з фашыстамі разбурыла і растрэсла па свету мірнае шчасце маёй сям'і. У эвакуацыі страціла я малодшага сына і мужа. Геройскай смерцю загінуў мой старэйшы сын Міхаіл — Герой Савецкага Саюза. Яшчэ юнаком ён пайшоў у партызаны. У адной з баявых аперацый ён скінуў сваё адзенне і «апрануў» яго на пень, а сам адпоўз. Немец-кулямётчык працягваў страчыць па «партызану», а мой сын, у зручны момант, меткім стрэлам улажыў яго на месцы. Захапіўшы кулямёт, Міхаіл да апошняга дня не разлучаўся з ім, сеючы смерць фашысцкім захопнікам...

Не многа часу мінула, як адгрымела вайна. Не так даўно вярнуліся мы з эвакуацыі на папалішчы. Не было ў нас ні кала, ні двара. Але не прападаюць людзі ў савецкай краіне. Дзяржава дапамагла нам і ў будаўніцтве, і ў харчах, і ў адзежы. Абжыліся, адбудаваўся. Дзеці растуць, вучацца.

Мы радасна, мірна жывем. Але не можам мы цяпер спакойна і бесклапотна глядзець, як льецца кроў нявінных карэйскіх дзяцей і жанчын, малых і старых. Мы не спакойны таму, што англа-амерыканскія падпальшчыкі новай вайны ў любую мінуту гатовы занесці свой акрываўлены кулак і над галовамі нашых дзяцей, разбурыць зноў расцвіўшыя нашы гарады і сёлы.

Але савецкія людзі не дазваляць ім гэтага. Мы ўсе адзінадушна падпішамся пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі.

Я заклікаю да гэтага ўсіх жанчын Беларусі, усіх маці і жонак, усіх дачок і сяцёр! Мір — матчына радасць, а вайна — матчыны слёзы.

Вера СІЛЬНИЦКАЯ,
маці Героя Савецкага Саюза.



В. Н. Сільніцкая

Не бываць вайне-пажару

Зараз, калі амерыкана-англійскія імперыялісты імкнуцца распаліць новую сусветную вайну, асабліва востра прыпамінаецца ўвесь жах мінулых ваенных год. У нашым калгасе імя Леніна было 500 двароў, школа, больніца, клуб. Адступаючы пад ударамі Савецкай Арміі, фашысцкія захопнікі з усіх бакоў падпалілі вёску. Ад пажару ўцалела... 30 дамоў. Вёска здавалася мёртвай, прапахлай гар'ю назаўсёды.

За шэсць пасляваенных год калгаснікі аднавілі гаспадарку. Адбудаваўшы ўсе дамы, паставілі цагляны гараж для трох грузавых аўтамашын, пачалі будаваць клуб на 500 месц, канюшню, склад.

Раніцой вясельныя стайкі дзяцей бягуць у школу-дзесяцігодку. Калгасніцы зараз не ездзяць у раён за пакупкамі, бо ў сельмагу могуць набыць усё неабходнае. У нас ёсць больніца, паштовае аддзяленне.

Зноў радасным стала наша жыццё.

Мы мірна працуем і не дапусцім, каб паны з Уол-стрыта, якія прагнуць пажывіцца на людской крыві, распалілі новы ваенны пажар, каб знішчылі зноў плады нашай працы.

Народы ўсяго свету скажуць ім: «Не бываць вайне-пажару!» і адзінадушна падпішуцца пад Зваротам Сусветнага Савета Міру.

Мар'я ЛАПАЦЕНКА,
дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.
Гомельская вобласць, Церахоўскі раён.



М. А. Лапаценка

Мірнай праца

Савецкі народ ідзе ў першых радах барацьбітоў за мір, бо не мысліць жыцця без мірнай творчай працы. У ёй — наша радасць і шчасце.

Вось чаму калгаснікі нашага сельсавета з такой энергіяй вырошчваюць высокія ўраджаі, павышаюць жывёлагадоўлю. Вось чаму калгасы нашага сельсавета першымі ў раёне разлічыліся з дзяржавай, здаўшы да першага жніўня 240 тон збожжа.

Пасылаючы мяне на Рэспубліканскую канферэнцыю прыхільнікаў міру, калгаснікі прасілі перадаць, што яны заняты мірнай працай і вышукваюць новыя шляхі да павышэння ўраджаю, умацоўваючы стаханаўскай працай магутнасць сваёй сацыялістычнай дзяржавы.

Мы — супроць вайны і ўсё, як адзін, падпішамся пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі.

Анастасія ЛАЎШУК,
старшыня Калінкавіцкага сельсавета
Калінкавіцкага раёна.



А. І. Лаўшук

За спакійную старасць



А. Ф. Купрыянава

За 74 гады свайго жыцця бачыла я многа і благога, і добрага. Мела вялікую сям'ю. Шасцёра адных толькі сыноў! Радавалася за дзяцей, бо ведала, што і старасць мая будзе дагледжана, і Радзіма не застанеца на мяне ў крыўдзе.

Як толькі фашысты па-зладзейску напалі на нас, я сказала сынам: «Ідзіце ба-раніце Радзіму!». І яны пайшлі. Пяць з іх не вярнуліся з вайны... Балюча маці ўспамінаць пра гэта.

Але слязьмі не залечыш матчына сэрца.

Урад наш савецкі не пакінуў мяне сіратой. Хату мне пабудавала дзяржава, пенсію дала, павагай і клопам акружыла. Часта наведваюць мяне школьнікі, з вайсковых часцей за мной прыязджаюць, просяць пра сыноў расказаць. І я расказваю, бо добра ведаю, што маладыя мае слухачы хочуць быць такімі-ж адважнымі, такімі-ж адданымі Радзіме, як і сын мой Пётр Купрыянаў, які паўтарыў подзвіг Александра Матросова, грудзьмі сваімі закрыўшы амбразуру дзота...

Ад загінуўшых сыноў у мяне засталіся ўнукі. Я хачу, каб іхняе жыццё, як і ўсіх савецкіх дзяцей, было ціхім і мірным, каб старасць мая больш не бачыла жахаў вайны, не была сведкай людскіх пакут.

Пра гэта я і прыехала сказаць на канферэнцыі прыхільнікаў міру ў Мінску.

Анастасія КУПРЫЯНАВА,
маці Героя Савецкага Саюза.

Воля простых людзей



Т. І. Шкурко

Як клапатлівая маці, вырошчвае наша Радзіма маладое пакаленне. Савецкай моладзі адкрыта шырокая дарога ў жыццё. Я гэта добра адчуваю на сабе. Простая калгасніца ў мінулым, я зараз вучуся на чацвёртым курсе Мар'іна-горскага сельскагаспадарчага тэхнікума. Разам са мною вучацца яшчэ сотні дзяцей калгаснікаў.

Мільярды рублёў асігнуе савецкая краіна на адукацыю. Ужо адно гэта сведчыць аб тым, што не вайны, а міру хоча савецкі народ.

Амерыкана-англійскія мільянеры і мільярдэры са скуры лезуць, каб развязаць трэцюю сусветную вайну. Яны мараць аб заваяванні ўсяго свету.

Але не бываць вайне, гавораць простыя людзі ўсяго свету. Савецкія людзі шчаслівыя, што лагер барацьбы за мір узначальвае вялікі Сталін. А дзе Сталін, там перамога.

З вялікай радасцю падпішацца савецкая моладзь пад Зваротам Сусветнага Савета Міру. Няхай ведаюць падпальшчыкі вайны, што мы не просім, а патрабуем міру і заўсёды гатовы абараніць вялікія заваёвы Кастрычніка.

Тамара ШКУРКО,
Герой Соцыялістычнай Працы.

У працы — шчасце і мір



А. І. Сафонава

Калгас наш «Чырвоная дуброва» Рагачоўскага раёна ўзбуйнены. У нас толькі пад кок-сагізам 34 гектары зямлі. На гэтай плошчы працуе 16 звенняў. У маім звяне 4 чалавекі. Нашы паказчыкі ўраджаю куды вышэй леташніх. З двух гектараў сабралі мы летась 50 кг насення, а сёлета з той-жа плошчы здалі дзяржаве 104 кг. Ураджайнасць карэнняў таксама будзе высокай.

Аднак не лёгка даліся нам дасягненні. Летась мы адвалі 10 вопытных дзялянак, за якімі ўважліва сачылі і апрацоўвалі, каб вывучыць асаблівасці росту кок-сагізу. Лепшыя вынікі далі дзялянкі з двухрадковым і шырокарадным пасевам. Імі мы карысталіся і ў гэтым годзе.

Многа працавала і дабілася выдатных вынікаў звяно Ігнатавай Веры, якое з двух гектараў здало дзяржаве 102 кг насення, і звяно Героя Соцыялістычнай Працы Філіпавай, з якім мы спаборнічаем.

Каб не адстаць ад апошніх дасягненняў навукі, усе мы сочым за літаратурай па кок-сагізу. Зімой я была на 8-дзённых курсах брыгадзіраў і звеннявых.

У мінулым годзе я мела 216 працадзён і толькі грашыма атрымала па 16 руб. за кожны. Сёлета нам выдалі ўжо грашвы і хлебны аванс.

Нашай моладзі не сумна. Ёсць дзе і павесяліцца пасля працы.

Усе мы працуем аддана і шчыра, бо ведаем, што ў працы — наша шчасце, у працы нашай — мір.

Анастасія САФОНАВА,
Герой Соцыялістычнай Працы.

Мір-наша шчасце

Я некалькі раз пасля вайны пабывала ў сталіцы нашай рэспублікі — Мінску. І кожны раз душа мая радавалася. Да чаго-ж прыгожай робіцца сталіца! Усё новыя і новыя дамы-палацы засяляюцца жыхарамі, усё больш зелені паяўляецца на вуліцах.

І ўсюды савецкія людзі заняты мірнай працай. На палях нашага калгаса працавала сёлета аж тры камбайны! Які-ж велізарны машынна-трактарны парк павінна мець наша краіна, каб так шырока ўкараняць перадавую тэхніку! Калгас мае сваю электрастанцыю, клуб, школу-дзесцігодку.

З года ў год растуць нашы прыбыткі. За высокія ўраджаі многія калгаснікі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза. Мне прысвоена высокае званне Героя Соцыялістычнай Працы. Дзе яшчэ так высока цэнніцца сумленная праца простага чалавека!

І вось на шчаслівае наша жыццё зноў робяць замах праклятыя вырадкі чалавецтва. Каб тужэй набіць свае кішэнкі, амерыканскія багацеі хочуць патапіць чалавецтва ў моры крыві. Але гэтаму не бываць! Савецкія людзі ведаюць, што наша краіна на чале з родным Сталіным адстаіць мір ва ўсім свеце.

Еўдакія КУХАРАВА,

Герой Соцыялістычнай Працы.

Калгас імя Сталіна Васілевіцкага раёна Палескай вобласці.



Е. А. Кухарава

Слова калгасніцы

Савецкія людзі добра ведаюць, што такое вайна. Мой сын на фронце страціў руку, загінулі муж і трое братоў. Цяжка, надта цяжка было перанесці такое гора. З пяццю дзецьмі прыехала я ў родны калгас з далёкай Курганскай вобласці і застала адно папалішча. Усё знішчылі, папалілі фашысцкія зверы. Дзякуй, савецкая ўлада прыйшла на дапамогу. Калі-б не яна, ніколі я не стала-б на ногі.

Як жонцы загінуўшага воіна, мне адпусцілі чатыры тысячы рублёў крэдыту на будаўніцтва дома. Дзяржава дапамагла мне і дзяцей вывучыць, вывесці ў людзі.

Я ведаю, што шмат удоў засталася і ў капіталістычных краінах. Але хіба ў той-жа Амерыцы або ў Англіі простая сялянка-ўдава змагла-б даць вышэйшую адукацыю свайму дзіцяці! А мая дачка скончыла дзесцігодку і вучыцца ў інстытуце.

У калгасе я працую брыгадзірам. У нас ніколі яшчэ не працавалі з такой ахвотай, як у гэтае лета. Мы своєчасова ўбралі ўраджай, разлічыліся з дзяржавай, выдалі аванс на працадні. Такія калгасніцы, як О. Чарняўская, М. Галавач, С. Тукарэўская, маюць ужо больш як па 200 працадзён. Нашы людзі добра разумеюць, што сваёй стаханаўскай працай умацоўваюць Радзіму.

Мы ўсе, як адзін, падпішамся пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі. Мы жадаем міру, каб дзеці нашы спакойна вучыліся, каб цвілі нашы сады, каб калгасныя нівы давалі нябачаныя ўраджаі.

Мар'я ШЫЛКО,

брыгадзір калгаса імя Кірава Арэхаўскага раёна Віцебскай вобласці.



М. В. Шылко



Збор подпісаў пад Зваротам Сусветнага Савета Міру на Мінскім трактарным заводзе. На здымку: Зварот падпісвае стаханаўка-фрэзероўшчыца інструментальнага цэха Е. І. Прасветава.

Фото К. Якубовіча.

СВЯТА ДРУЖБЫ

Вялікі гонар выпаў на маю долю — быць удзельніцай Міжнароднага конкурса маладых выканаўцаў на III Сусветным фестывалі ў Берлі-



Н. І. Гусельнікава

не. Незабыўнае ўражанне засталася ў мяне ад сустрэч нашай дэлегацыі з прадстаўнікамі розных краін свету. Ад гэтых сустрэч веяла сапраўдным цяплом і дружбай.

У мінулым годзе мне давялося пабываць на II Сусветным кангрэсе студэнтаў у г. Празе. Там таксама была моладзь усіх краін свету. Сустрэкалі нас усюды любоўна і цёпла. Але сёлета адчуваўся асаблівы ўздых у справе ўмацавання міру.

Калі поезд з савецкай дэлегацыяй прыбыў у Берлін, то сустрэўшы нас юнакі і дзяўчаты з розных краін не далі нам ступіць на зямлю і неслі доўгі час на руках. Безліч аркестраў, тысячы букетаў ператварылі, здавалася, увесь свет у музыку і кветкі. Пачуццё гордасці за

Стаўшы на стаханаўскую вахту міру, работніца гільзавага цэха Гродзенскай табачнай фабрыкі комсамолка Е. С. Кісель сістэматычна выконвае дзённую норму на 150—155 процантаў.

На здымку: стаханаўка-комсамолка Е. С. Кісель за работай.

Фото Г. Тагановіча (БЕЛТА)

сваю Радзіму напоўніла сэрца кожнага савецкага дэлегата.

На берлінскім стадыёне сабралася мора людзей.

Над Берлінам гучэў баявы кліч: «Мір — свету!»

Юнакі і дзяўчаты ЗША, Англіі, Францыі, Італіі не пабаяліся пагроз і праследванняў паліцыі. Хоць ім адмаўлялі ў візах, яны дабіваліся свайго. Моладзь Заходняй Германіі тайком прабіралася на роднай зямлі, акупіраванай англа-амерыканскімі «апекунамі». Маладым людзям не страшна было, што іх можа зловіць паліцыя, але яны баяліся, што іх затрымаюць і не пусцяць на фестываль.

Нельга забыць момант, калі над стадыёнам узвіўся сцяг Сусветнага фестываля. Загучэлі фанфары, сотні белых галубоў — пасланцоў міру — узляцелі ў бязмезныя прасторы жывеньскага блакіту. Тысячы рук, сцягнутых у кулак, узняліся над галавамі, тысячы вуснаў на розных мовах паўтаралі: «Дружба, мір! Дружба, мір!»

Сцяг плаўна ўзмыў у паветра... Фестываль моладзі ў абарону міру адкрыўся...

Са сцэны берлінскіх тэатраў і клубаў гучэлі музыка і песні. Слухачоў чаравалі мелодыі сонечнай Італіі, далёкай Індыі, краін новай дэмакратыі.

Конкурс музыкантаў і вакалістаў намнога перавысіў усе папярэднія міжнародныя конкурсы і па колькасці ўдзельнікаў і па якасці выка-

нання. Выступіла каля 600 прадстаўнікоў ад 37 краін, з іх вакалістаў 104.

Вялікая ўдача выпала на долю савецкіх артыстаў. На ўсіх канцэртах нас сустракалі доўга не змаўкаючымі авацыямі, воклічамі: «Мір!», «Сталін!».

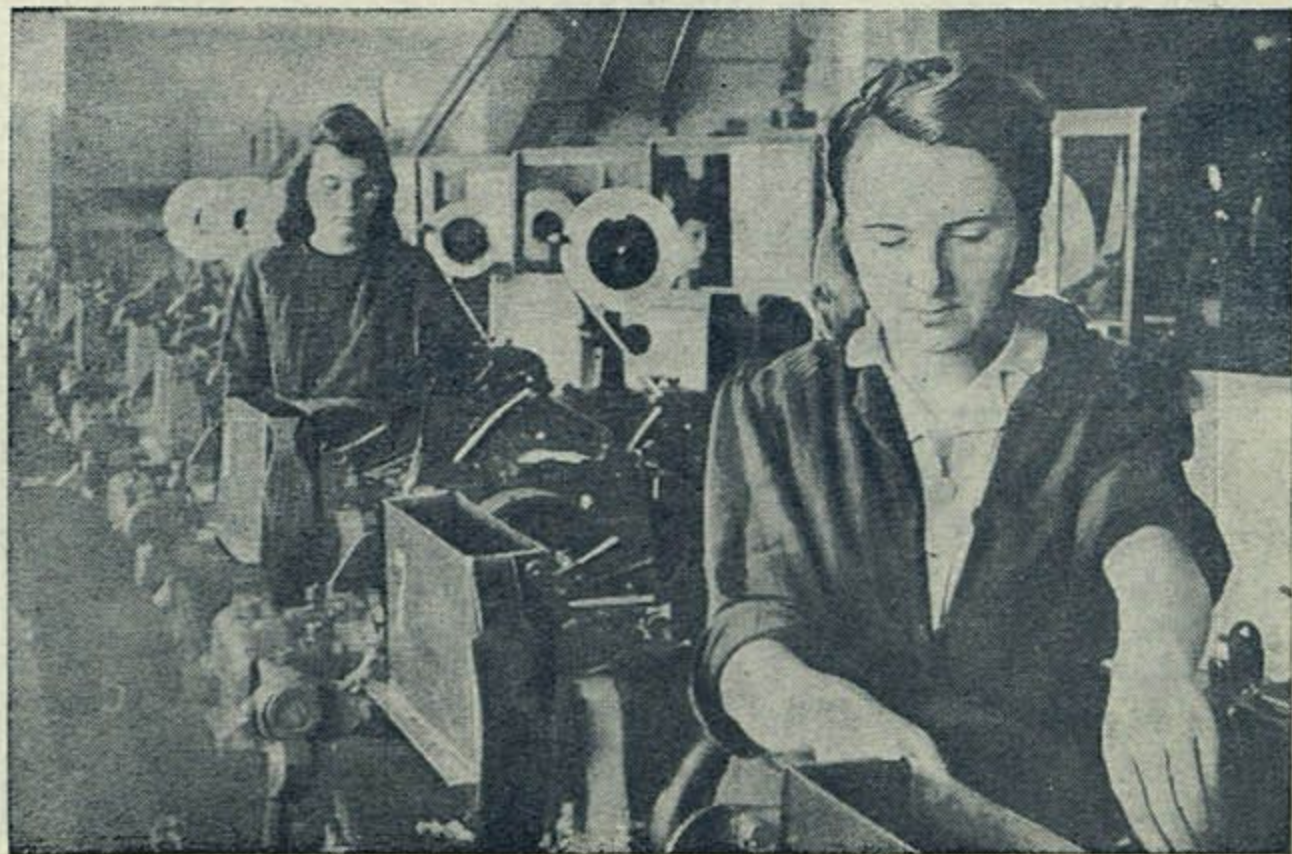
Усе першыя месцы занялі савецкія артысты. Я бязмезна шчасліва тым, што першае месца па сольных класічных спевах побач з іншымі савецкімі артыстамі: Огніўцэвым, Чаўдар, Пюві, Барынавай — удалося заваяваць і мне. На конкурсе я спявала арыю Марфы з оперы «Царская нявеста», каваліну з оперы Расіні «Севільскі цырульнік», украінскую народную песню «Ой не світи місяченьку» і інш.

18 жніўня на заключным канцэрце савецкай дэлегацыі прысутнічаў глава Германскай дэмакратычнай рэспублікі Вільгельм Пік. Канцэрт выліўся ў дэманстрацыю дружбы і адзінства. Усе выканаўцы зышлі са сцэны, змяшаліся з глядачамі і, узяўшыся за рукі, спявалі разам Гімн дэмакратычнай моладзі.

Я ўвесь час у душы сваёй нашу глыбокую ўдзячнасць нашай любімай Радзіме, партыі і ўраду і асабіста таварышу Сталіну, якія далі мне магчымасць вучыцца, развіваць свае здольнасці і абараняць гонар савецкага мастацтва на міжнародных конкурсах.

Н. ГУСЕЛЬНИКАВА,

лаўрэат міжнародных конкурсаў у Празе і Берліне.



У адзінай савецкай сям'і

За 12 год, што прайшлі з дня ўз'яднання, вялікія змены адбыліся ў заходніх абласцях Беларусі. У гарадах і сёлах створана шырокая сетка навуковых, медыцынскіх і культурна-асветных устаноў, выраслі новыя фабрыкі і заводы.

Сяляне рашуча сталі на шлях калектыўнага вядзення гаспадаркі. Сельская гаспадарка заходніх абласцей стала сацыялістычнай. У барацьбе за высокія ўраджаі калгаснікам дапамагае перадавая тэхніка: камбайны, трактары, сеялкі. У вёсках загарэліся электрычныя агні, з'явіліся людзі новых спецыяльнасцей. Савецкая ўлада, калгасны лад адкрылі сялянцы шырокую дарогу для ўсебаковага развіцця яе здольнасцей. Яна стала актыўным будаўніком новага жыцця.

Усёй рэспубліцы вядомы імёны Герояў Сацыялістычнай Працы Праскоўі Лазараўны Калолы, Анісіі Фамінічы Гецман, Мар'і Ягораўны Мялешчанка, двойчы ордэнаноскі Ганны Андрэеўны Стасюк, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР і БССР Вольгі Андрэеўны Бертэль і многіх іншых.

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, пры актыўнай падтрымцы ўсіх народаў Савецкага Саюза працоўныя заходніх абласцей упэўнены будуюць новае жыццё на сацыялістычных пачатках.

З прыведзеных здымкаў відаць культурнае будаўніцтва ў калгасах Давід-Гарадоцкага раёна.

Уверсе — помнік В. І. Леніну ля ўваходу ў давід-гарадоцкі парк культуры. Справа ў цэнтры — у бібліятэцы Альшанскага дома культуры (калгас імя Молатава), якая налічвае больш 1600 кніг і мае 540 пастаянных чытачоў. Калгаснікі цікавяцца творамі савецкіх пісьменнікаў і рускіх класікаў. Бібліятэкар Е. Самалазава выдае кнігі перадавой калгасніцы А. Андрусевіч і старшыні Альшанскага сельсавета І. Чынікайла. Унізе злева — абед у дзіцячых яслях таго-ж калгаса. Яслі арганізаваны на 40 месц, маюць сталовую, спальню.

Справа — мясцовая сялянка Паўліна Пішчык, скончыўшы Пінскую сельскагаспадарчую школу, прыехала працаваць у свой калгас. Аграном Пішчык (у цэнтры) з перадавымі калгасніцамі Мар'яй Пенчык (злева) і Капіталінай Мароз аглядаюць плантацыі кок-сагызу.



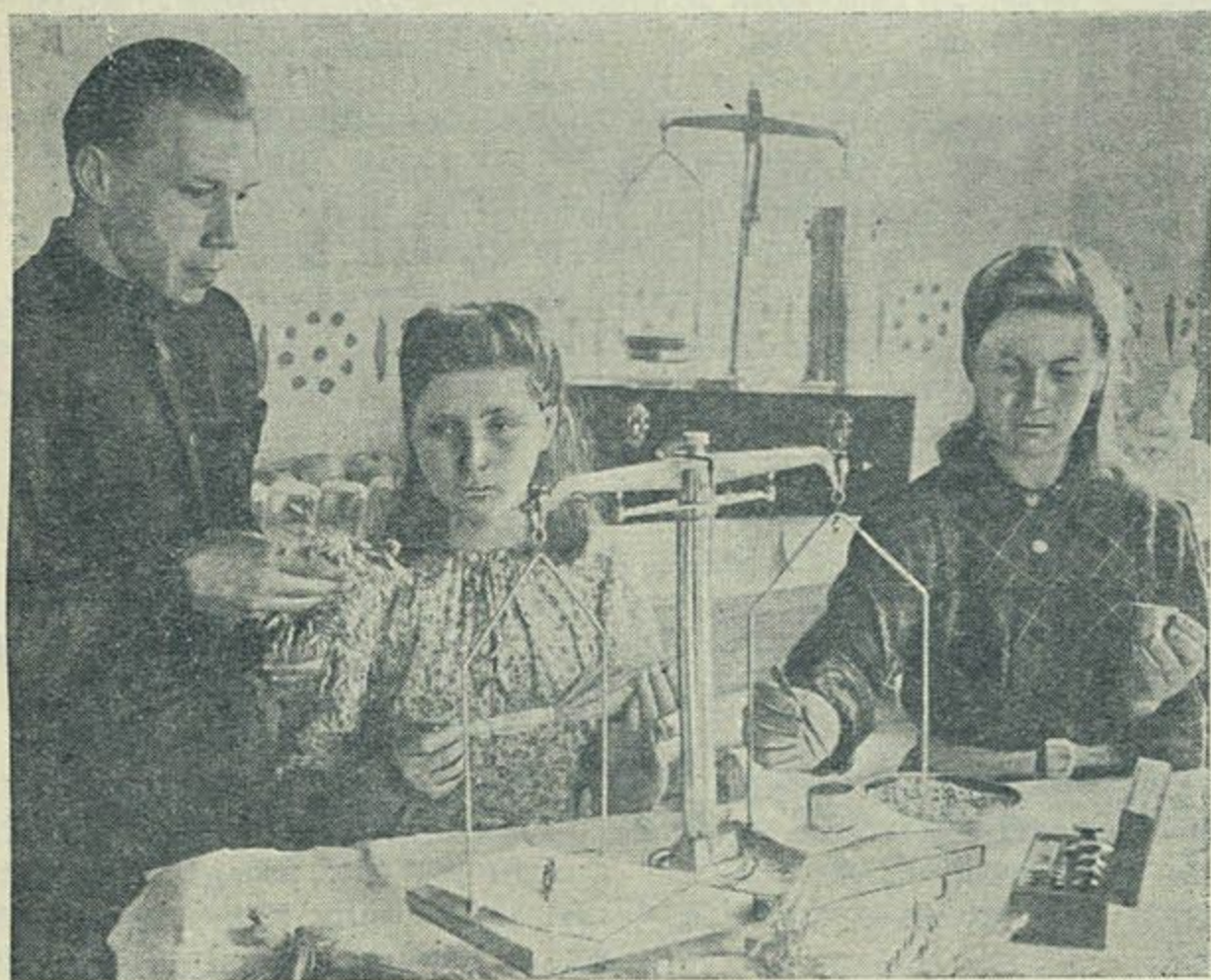
ПАДЗЯКА

Ганна АЛЯХНОВІЧ

О, маці-Айчына, о, партыя, дзякуй,
За шчасце, што ты мне дала.
Жыццё маё стала цудоўнаю казкай —
Я ў казцы такой не жыла.

Я школы з маленства ніякай не знала,
Я кніжак чытаць не магла.
О, маці-Айчына, цябе я шукала,
Цябе я, нарэшце, знайшла.

Цяпер я на старасць паэтам лічуся,
Я ў радасці вершы пішу.
О, маці-Айчына, табой ганаруся,
Цябе я у сэрцы нашу.



На здымках (зверху ўніз):

На вопытным участку калгаса «17 верасня» праводзіцца выпрабаванне збожжавых, маслянiчных культур і траў селекцыйных, мясцовых і iншых гатункаў. Аграном В. Бялкоў і лабаранткі Вера Атрубейка і Надзея Карнейчук у калгаснай лабараторыі правяраюць насенне на ўсхожасць і чыстату.

Хор калгаса iмя Молатава Альшанскага сельсовета.

У авале — былая батрачка Вольга Жлоба. Пры савецкай уладзе яна стала старшынёй сельсовета, дэпутатам Давiд-гарадоцкага раённага Савета дэпутатаў працоўных.

Фото Б. Грыгор'ева



НОВЫ НАВУЧАЛЬНЫ ГОД І ЗАДАЧЫ БАЦЬКОЎ

Ф. КАЗАКОЎ, намеснік міністра асветы БССР.

ВЫСОКІЯ і адказныя задачы савецкай школы. Акружаныя ўсенароднымі клопатамі і нястомнай увагай партыі і ўрада, нашы школы вядуць сваю высокародную дзейнасць па навучанню і выхаванню маладога пакалення краіны сацыялізма.

Наша школа не толькі дае веды, узбройвае ўменнем і навыкамі, неабходнымі ўсякаму культурнаму чалавеку, але і выходзіць у вучняў выдатныя маральныя якасці.

У савецкай школе, праз якую праходзіць усё маладое пакаленне краіны, закладаюцца асновы камуністычнага выхавання новага чалавека.

Задача нашай школы — падрыхтаваць адукаваных, ідэйных, высокакультурных савецкіх грамадзян. Кожны педагог павінен забяспечыць выхаванне вучняў у духу камуністычнай ідэалогіі, у духу палітыкі камуністычнай партыі і савецкай дзяржавы, у духу савецкага патрыятызма.

Разам са школай і настаўнікамі, разам з усёй савецкай грамадасцю аб камуністычным выхаванні дзяцей павінна клапаціцца і наша савецкая сям'я, дзе ўтвараюцца першыя ўяўленні і паняцці, фарміруюцца характар, выпрацоўваюцца густы і звычкі дзіцяці.

Правільнае выхаванне дзяцей у сям'і — вельмі адказная і складаная справа.

Якім-бы ні быў узровень адукацыі бацькоў, запас іх ведаў, яны павінны засвоіць асноўныя патрабаванні педагогікі. А ў гэтым ім абавязана дапамагчы школа.

У новым навучальным годзе перад школамі нашай рэспублікі стаюць вялікія і адказныя задачы: павысіць узровень вучэбна-выхаваўчай работы і якасць ведаў, палепшыць работу па камуністычнаму выхаванню вучняў. У вырашэнні гэтых задач актыўны ўдзел павінны прыняць і бацькі. Яны самі запі-

каўлены ў тым, каб выхаваць у дзяцей высокія маральныя якасці, каб вырасіць іх праўдзівымі і сумленнымі, дысцыплінаванымі і працавітым, бязмежна адданымі справе партыі Леніна — Сталіна.

І сям'я і школа зацікаўлены таксама ў тым, каб дзеці атрымалі трывалыя і цвёрдыя веды асноў навук. Мэты і задачы школы і сям'і аднолькавыя. Для іх дасягнення неабходна адзінства патрабаванняў і выхаваўчага ўздзеяння на дзяцей.

Бацькі абавязаны клапаціцца не толькі аб фізічным развіцці, але і аб разумовым росце, аб маральным абліччы свайго дзіцяці; не толькі аб тым, каб яно было сытае, абутае і адзетае, але і аб тым, каб стварыць яму здаровае акружэнне дома, якое садзейнічала б выхаванню высокіх маральных якасцей.

У першыя гады свайго развіцця дзеці стараюцца следаваць прыкладу сваіх бацькоў. Бацька і маці — вышэйшы для іх аўтарытэт. Дзеці ўсё больш пачынаюць цікавіцца грамадскай дзейнасцю сваіх бацькоў, ганарыцца іх поспехамі, хочуць бачыць іх лепшымі, перадавымі ў грамадскім жыцці. У сваіх дзеяннях і ўчынках дзеці стараюцца быць падобнымі бацькам.

Нават самая звычайная размова, якую бацькі вядуць паміж сабой, або са старэйшымі, дзейнічае на характар і разумовае развіццё дзяцей.

Нястрыманасць бацькоў, грубасць, недастойныя паводзіны, спрэчкі, раздоры ў сям'і калечаць дзіця.

Паводзіны бацькоў А. С. Макаренка разглядаюць як самы рашаючы фактар у выхаванні дзяцей.

Сутнасць выхаваўчай работы, гаварыў ён, заключаецца не столькі ў размовах з дзіцем адзін на адзін, колькі ў арганізацыі сямейнага жыцця, у паводзінах бацькоў.

Велізарны ўплыў на дзяцей аказвае прыклад настаўнікаў. Не выпадкова выдатны дзеяч большэвіцкай партыі і савецкай дзяржавы Міхаіл Іванавіч Калінін, ускрываючы сутнасць выхавання, гаварыў: «Выхаванне вучняў — гэта перш за ўсё паводзіны настаўніка ў класе, гэта адносіны настаўніка да вучняў».

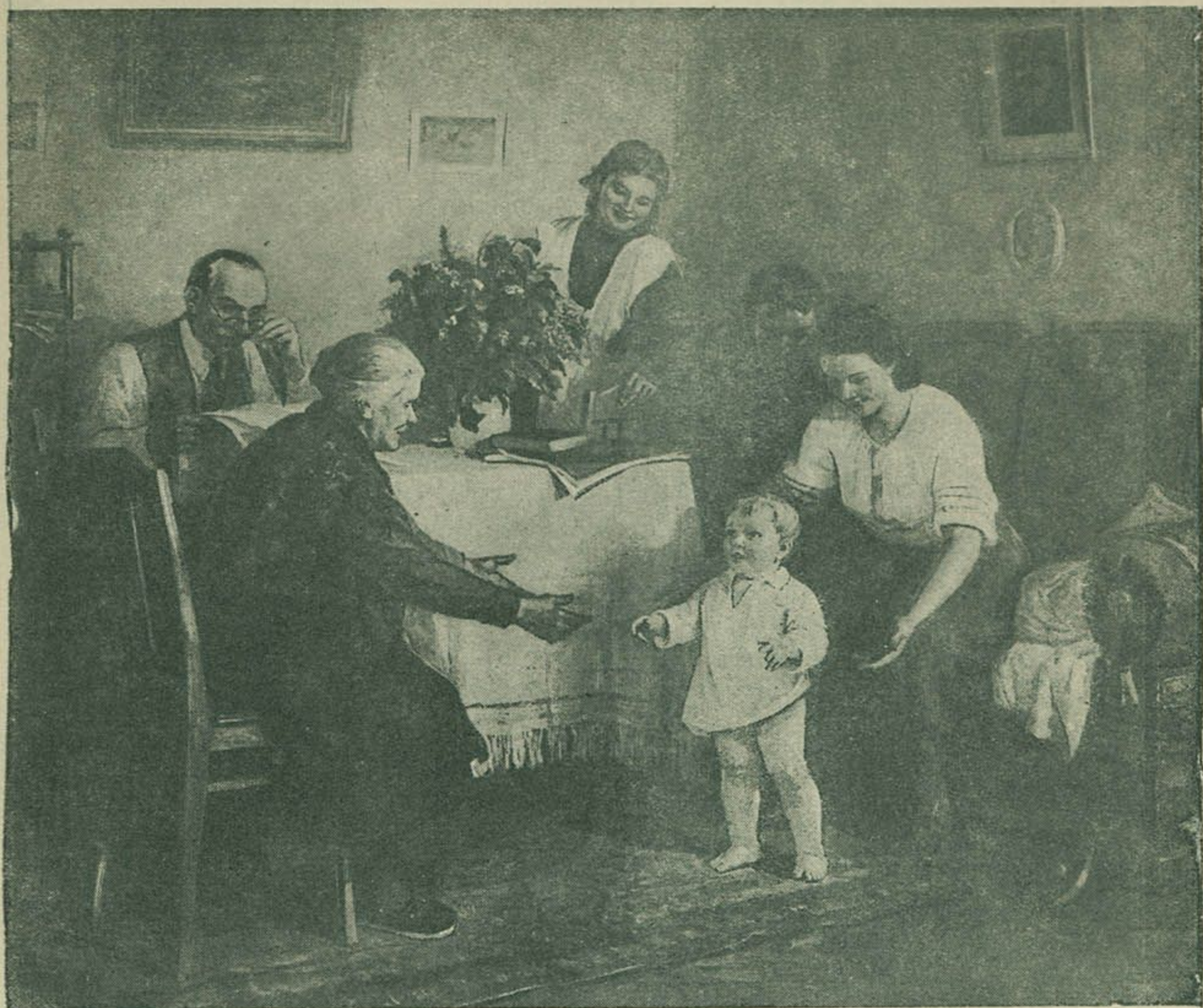
Дзеці ўважліва назіраюць за тым, як настаўнік трымае сябе на ўроку і ў жыцці, як ён апрануты, як абыходзіцца з навакольнымі людзьмі. Патрабаванні настаўніка выконваюцца тым лепш, чым вышэй яго аўтарытэт у вачах дзяцей. Таму аўтарытэт настаўніка трэба ўсямерна падтрымліваць і ўмацоўваць. І ў гэтым вялікую ролю павінны адыграць бацькі.

Часам вучні скардзяцца бацькам, што настаўнікі заніжаюць іх ацэнкі, а іншы раз дзеці наогул непачціва гавораць аб сваім настаўніку ці аб школе ў цэлым. Бацькі ні ў якім



Люда Трафіменка яшчэ не ўмее чытаць, але сястрычка яе Тома скончыла другі клас. Яна часта чытае Людзе казкі, вершы, апавяданні.

На здымку: дзяўчынкі за чытаннем кнігі С. Міхалкова «А што ў вас?»



«ПЕРШЫ КРОК» — карціна мастака А. Касакоўскага.

* * *

Сын нарадзіўся... Слаўны хлопчык, мілы...
Ляжыць у мяккіх коўдрах, нібы птах...
У маці твар усмешка асвяціла,
У маці шчасце свеціцца ў вачах.
Яна не спаць гатова аж да ранку,
Не можа воч ад сына адарваць.

Паціху вусны шэпчуць калыханку,
І сэрцу песню хочацца спяваць.
Ёй позірк сына быццам кажа штосьці...
Яго дыханне радуе яе...
Дыханне новых дзён і маладосці
У дыханні сына маці пазнае.

А. СТАВЕР.



Калгасніцы Алена Гурын і Насця Буюк за зборам ураджаю яблык (калгас «Уперад» Мазырскага раёна).

Фото Л. Эйдзінава і К. Якубовіча

разе не павінны падтрымліваць адмоўных адносін да настаўніка і школы, падрываць іх аўтарытэт. Бацькі і старэйшыя ў сям'і абавязаны ўсімі сваімі паводзінамі ўмацоўваць аўтарытэт настаўнікаў і школы ў цэлым.

Совецкая школа прад'яўляе да вучняў рад патрабаванняў адносна вучобы і паводзін у школе, дома і ў грамадскіх месцах. Гэтыя патрабаванні запісаны ў «Правілах для вучняў».

Школа вядзе вялікую работу па растлумачэнню гэтых правіл і ўкараненню іх у быт вучняў. І тут вялікую дапамогу павінны аказаць бацькі.

Правілы патрабуюць, каб вучні акуратна наведвалі школу, не пазніліся на заняткі, каб прыходзілі з усімі неабходнымі падручнікамі і пісьмовымі прыладамі, каб былі чыстыя, акуратныя.

Правілы патрабуюць таксама, каб дзеці слухаліся бацькоў, старэйшых, добра трымаліся на вуліцы і ў грамадскіх месцах і г. д.

Бацькі абавязаны сістэматычна сачыць за тым, каб вучні дакладна выконвалі гэтыя патрабаванні.

З пачатку заняткаў у школе бацькам трэба наклапаціцца аб тым, каб для вучобы дзіцяці стварыць неабходныя ўмовы. Кожны вучань павінен мець дома пэўнае месца для работы, для кніг і пісьмовых прылад, каб не траціць лішняга часу на пошукі. У сваім кутку ён павінен вывесіць расклад урокаў, каб кіравацца ім маглі і бацькі. Вельмі арганізуючым пачаткам у рабоце з'яўляецца рэжым дня, складзены вучнем на падставе прыкладнага рэжыму, распрацаванага школай. Сюды ўключаецца ўвесь распарадак дня школьніка, за выкананнем якога павінны таксама сачыць бацькі.

Вучні атрымліваюць хатнія заданні па ўсіх прадметах. Сістэматычнае і акуратнае выкананне іх з'яўляецца залогам паспяховай вучобы. Хатняя работа не толькі замацоўвае веды вучня, набытыя ў класе, але і прывучае самастойна працаваць, што з'яўляецца адметнай якасцю культурнага чалавека.

За выкананнем хатніх заданняў трэба ўстанавіць умелы кантроль. Некаторыя «сердабольныя» бацькі «дапамагаюць» дзіцяці так, што самі рашаюць за яго цяжкія задачы, выконваюць граматычныя практыкаванні, якія патрабуюць некаторага абдумвання.



У калгасе «Перамога» Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці адкрылася сёлета новая сельская школа-дзясяцігодка на 450 месц.

На здымку: дырэктар школы Н. Е. Феськоў з вучаніцамі каля будынка новай школы.
Фото С. Капелькі (БЕЛТА)

Зусім ясна, што падобная «дапамога» прыносіць толькі шкоду. Не разумеючы выкананага за яго задання, вучань і ў класе праяўляе поўнае няведанне данага пытання.

Гэта шкодзіць і выхаванню ў вучня высокіх маральных якасцей. Нельга гаварыць аб выхаванні сумленнасці і тут-жа дапамагаць вучню ашукваць настаўніка, выдаючы чужую работу за сваю. Нельга гаварыць аб выхаванні валявых людзей, не даючы вучню магчымасці пераадолець цяжкасць, якая сустралася ў працэсе выканання хатняй работы. Гэта павінна быць відавочна ў першую чаргу для самога вучня.

Абавязак бацькоў — ведаць, што задана школьніку па кожнаму прадмету, назіраць, як ён выконвае заданне, наколькі рацыянальна плануе свой час, парайць яму, як лепш арганізаваць работу, патрабаваць пераробкі, калі работа выканана неакуратна.

Калі вучань просіць растлумачыць незразумелае яму слова ці месца ў падручніку, яму нельга ў гэтым адмовіць. Але калі ён, пачаўшы рашаць задачу, адразу-ж заяўляе, што яна не выходзіць, то трэба прымусіць, каб ён падумаў, учытаўся ва ўмову, прааналізаваў задачу і абавязкова рашыў сам. Пры гэтым неабходна падкрэсліць, што вучэнне — цяжкая праца, але цяжкасці мы павінны пераадоляваць.

Вельмі важна наладзіць цесную сувязь бацькоў са школай.

Бацькі абавязаны не менш як раз на тыдзень бываць у школе, гутарыць з класным кіраўніком аб вучобе і выхаванні сына ці дачкі, падзяліцца сваімі назіраннямі за паводзінамі дзіцяці дома. Пры гэтым паміж настаўнікам і бацькамі павінна быць самае вялікае давер'е і шчырасць. Нельга скрываць ад школы адмоўныя ўчынкi сваіх дзяцей.

Сістэматычная асвядомленасць бацькоў аб вучобе і паводзінах іх дзяцей у школе, а таксама класных кіраўнікоў аб паводзінах вучняў дома даць магчымасць своєчасова папярэдзіць усякія адмоўныя ўчынкi вучняў.

Адрыў бацькоў ад школы прыводзіць да таго, што вучні, не адчуваючы праяўлення цікавасці да іх вучэбных спраў, перастаюць працаваць, не рыхтуюць урокаў, адстаюць і ў канцы года не дапускаюцца да экзаменаў. Для бацькоў гэта з'яўляецца нечаканасцю. Каб гэтага не здарылася, трэба кожны дзень правяраць дзённік, дабіцца, каб вучань веў яго правільна і акуратна.

Класныя кіраўнікі абавязаны цікавіцца жыццём і бытам вучняў, бываць у іх дома, арганізаваць для бацькоў цыкл лекцый на педагагічныя тэмы, наладзіць індывідуальныя кансультацыі па найбольш набалелых пытаннях.

Толькі сумесная работа школы і сям'і забяспечыць камуністычнае выхаванне нашых вучняў.

ДЗВЕ вялікія падзеі адбыліся сёлета ў жыцці савецкіх спартсменаў: XI Сусветныя летнія студэнцкія ігры ў Берліне і 23-е прашынства СССР па лёгкай атлетыцы, праведзенае ў жніўні ў сталіцы Беларусі — Мінску, на абноўленым, дасканала падрыхтаваным да спаборніцтваў стадыёне «Дынамо».

На XI Сусветных іграх былі перавышаны вынікі прашынства Еўропы па лёгкай атлетыцы 1950 г. Савецкія спартсмены атрымалі бліскую перамогу. У іграх удзельнічала звыш 2.000 спартсменаў ад 44 краін. Прадстаўнікі Савецкага Саюза па ўсіх відах іграў: лёгкай атлетыцы, гімнастыцы, баскетболе, валеболе, боксе, падняццю цяжараў, барацьбе, прыжках у ваду і грабным спорце — занялі першыя камандныя месцы. Шматлікія гледачы бачылі на трыбунах гонару найчасцей савецкіх спартсменаў, якія заваявалі найбольш прызаў, медаляў і дыпламаў. Пасланцы краіны сацыялізма атрымалі 259 медаляў, з іх 158 залатых.

Савецкія спартсмены-жанчыны паказалі высокі клас спартыўнай тэхнікі, майстэрства, невычэрпнай волі да барацьбы і перамогі. Нашы лёгкаатлеткі ўстанавілі на іграх 6 сусветных рэкордаў, а лёгкаатлеткі ўсіх астатніх краін — толькі два рэкорды. Калектыў савецкіх жанчын выйшаў на першае месца, набраўшы 171 ачко, тады як калектывы жанчын усіх астатніх краін, разам узятых, набралі толькі 154 ачкі.

Сусветнымі рэкардсменамі сярод студэнтаў сталі А. Чудзіна, З. Петрова, П. Салопавы, К. Точэнава і іншыя. Заслужаны майстар спорту А. Чудзіна заваявала на іграх 6 залатых медаляў. Чэмпіёнам Сусветных студэнцкіх іграў стала таленавітая беларуская спартсменка, студэнтка інстытута фізкультуры Вера Набокава. Кап'ё, кінутое яе рукой, праляцела 49 метраў 14 см.

Чэмпіён Савецкага Саюза Ніна Рамашкова (Масква) мятае дыск.



Тэкст П. БА
Фото К. Якубовіч



Чэмпіён Еўропы Ніна Думбадзе.



Ніна Плетнёва—чэмпіён
ў бегу на 800 м.

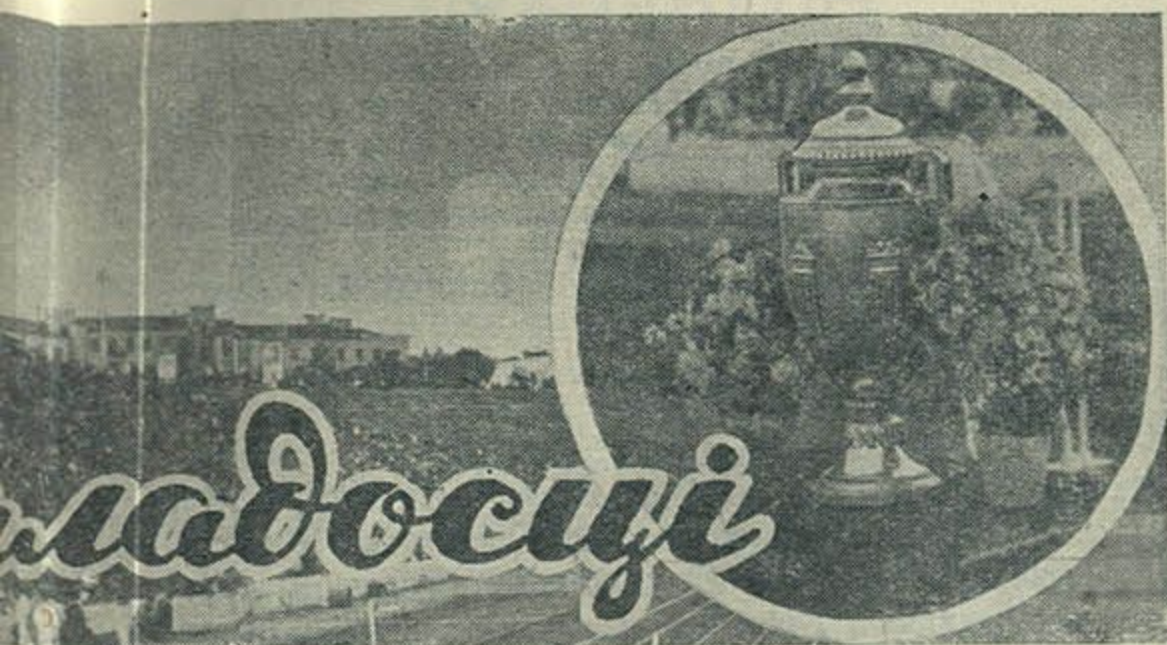
З перамогай, прымножыўшы спартыўную славу Радзімы, вярнуліся з Берліна нашы спартсмены.

У Мінску на прашынстве СССР па лёгкай атлетыцы сабраліся прадстаўнікі ўсіх 16 саюзных рэспублік. Гэта было ўрачыстае свята маладосці, сілы, хараства. Сем дзён ішла ўпартая барацьба на бегавых дарожках і сектарах стадыёна. Тысячы мінчан, кожны дзень запаўняўшых умяшчальныя трыбуны стадыёна «Дынамо», захапляліся прыгожым відовішчам, з вялікай цікавасцю назіралі за выступленнямі праслаўленых майстроў савецкага спорту.

Вось на старце — удзельніцы фінала ў бегу на 100 метраў. Трое з шасці маладзей 19 год. У вострай барацьбе пераможцай выйшла 17-гадовая Надзея Хныкіна, якая ўпершыню стала чэмпіёнам Савецкага Саюза. Вядомая савецкая спартсменка, заслужаны майстар спорту Еўгенія Сечэнава заняла другое месца. На-

дзея Хныкіна заваявала перамогу ў бегу на 200 метраў, прычым яна ўстанавіла новы рэкорд для дзяўчат старэйшага ўзросту. Асабліва цікава прайшлі спаборніцтвы чын у бегу на 800 метраў. У гэтым майстрамі на бегавую дарожку дая украінская спартсменка і ўпершыню выступала на ўзроўні міжнароднага ўзросту, але бліскую прайшла ў пераможцы, якая заваявала званне чэмпіёна СССР па сусветным рэкордзе — 2 мін.

Гледачы з нецярплівасцю чакалі пачатку мятання кап'я і мела. У мятанні кап'я раёнскі майстар спорту Беларусі Г. Зыбіна. У мятанні дыска рэкардсменка свету, вась-



Т. БАРЫСАВА
в.ч. і Г. Грыгор'ева



Чэмпіён Савецкага Саюза
на 80 метраў.



Вера Набокава — чэмпіён СССР 1951 года
ў мятанні кап'я.

ла званне чэмпіёна і ў
рычым на гэтай дыстан-
цыі ўсесаюзны рэкорд
ўзросту.

Шлі спарбніцтвы жан-
чы. Разам з вопытнымі
дарожку выйшлі мала-
дзенька Ніна Плетнёва. Яна
на ўсесаюзным пяршын-
шля дыстанцыю, зава-
ла СССР і ўстанавіла новы
мінуты 12 секунд.

асцю чакалі спарбніц-
і дыска. І гэта зразу-
разам з прадстаўніком
рту В. Набокавай вы-
вету і леташні чэмпіён
Н. Смірніцкая, заслужа-
чудзіна, майстар спорту
дыска прыняла ўдзел
сьміразовы чэмпіён Со-

вецкага Саюза, заслужаны майстар спорту
Н. Думбадзе.

Напружаную барацьбу ў мятанні кап'я вый-
грала Вера Набокава. Яна кінула кап'ё далей
за ўсіх — на 50 метраў 90 см. Толькі чатыры
жанчыны свету (дарэчы, усе прадстаўніцы
СССР) кідалі кап'ё на такую адлегласць.

Калі пачалося мятанне дыска, ніхто не сум-
няваўся, што пераможца Н. Думбадзе, якая
ўстанавіла сёлета сусветны рэкорд. Аднак
ужо першыя спробы паказалі, што ў асобе мо-
ладзі рэкардсменка свету мае дастойных су-
перніц. Маладая спартсменка, пераможца сту-
дэнцкіх іграў у Берліне, масквічка Ніна Рамаш-
кова мянула дыск на 49 метраў 78 см і за-
ваявала званне чэмпіёна. Гэта — другі вынік
у свеце за ўсю гісторыю лёгкай атлетыкі.
Н. Думбадзе заняла трэцяе месца; другое
месца заняла Е. Арзуманова (Азербайджан).

Вялікі поспех выпаў на долю маладой бе-
ларускай спартсменкі Яўгеніі Гурвіч. На пяр-

шыстве яна заваявала званне майстра спор-
ту, устанавіла новы ўсесаюзны рэкорд для
дзяўчат старэйшага ўзросту ў бегу на 80 мет-
раў з бар'ерамі і чатыры рэкорды рэспублі-
кі — у прыжках у даўжыню, у пяцібор'і і ў бегу
на 200 метраў. Яна заняла сёмае месца ў дзе-
сятку мацнейшых мнагаборак Савецкага
Саюза.

З усіх леташніх чэмпіёнаў краіны толькі ад-
ной А. Чудзінай удалося захаваць пачэснае
званне. Чэмпіёнамі гэтага года сталі ў асноў-
ным маладыя спартсмены.

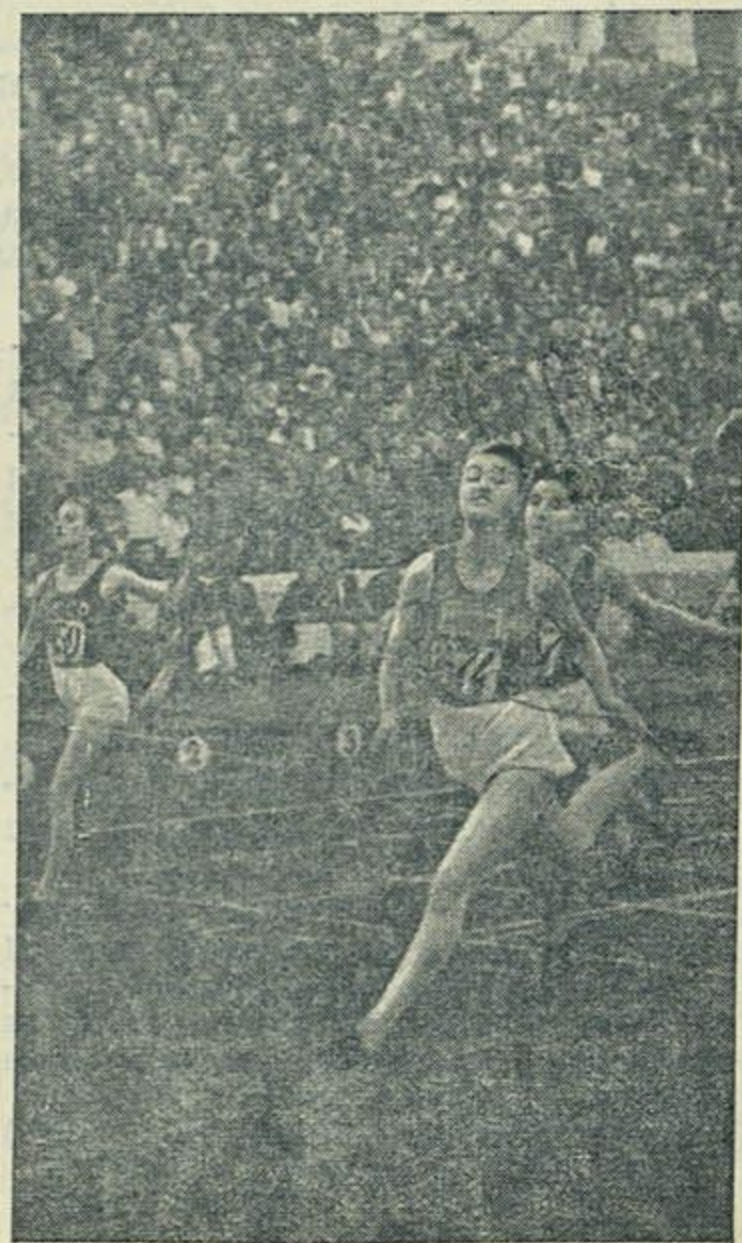
Александра Чудзіна — рознастайная тале-
навітая спартсменка — заваявала званне чэм-
піёна СССР па трох відах спарбніцтваў: прыж-
ках у вышыню, у даўжыню з разбегу і ў бегу
на 80 метраў з бар'ерамі. Яе вынік па прыж-
ках у даўжыню з разбегу (6 м. 11 см) з'яў-
ляецца новым рэкордам СССР.

Пяршыства СССР 1951 года па свайму маш-
табу, арганізацыі і правядзенню спарбніцтваў
перавысіла ўсе міжнародныя лёгкаатлетычныя
пяршыствы. У складзе ўдзельнікаў было 155
майстраў спорту, 377 спартсменаў першага і
427 — другога разрада. Сярод удзельнікаў бы-
лі 302 жанчыны.

Лёгкаатлеты Беларускай ССР з бoльшым
поспехам выступалі на гэтым пяршыстве, чым
на мінулым. Калектыў БССР на мінулым пяр-
шыстве быў на 8 месцы. На пяршыстве
1951 г. ён заняў пятае месца — пасля калек-
тываў Масквы, Ленінграда, Украіны і першай
каманды РСФСР. Спартсмены Беларусі ўста-
навілі 14 новых рэкордаў рэспублікі.

Ва ўрачыстай абстаноўцы, пад гукі дзяржаў-
нага Гімна СССР чэмпіёны Савецкага Саюза,
заслужаныя майстры спорту А. Чудзіна, В. Ка-
занцэў, майстры спорту В. Набокава, Н. Плет-
нёва, Н. Хныкіна, Ю. Літвеў апусцілі сцяг спа-
рбніцтваў.

Чэмпіён Савецкага Саюза грузінская спарт-
сменка Надзея Хныкіна фінішыруе на 200 мет-
раў.





Калектыў Магілёўскай шоўкавай фабрыкі змагаецца за датэрміновае выкананне гадовага плана. Па-стаханаўску працуе брыгада бубінажніц, якой кіруе Галіна Лешчанка. Яе брыгада штодня выконвае план на 139 процантаў пры выдатнай якасці прадукцыі. На здымку: Галіна Лешчанка (справа) і лепшая вытворчая работніца брыгады Анастасія Красоўская.

Фото К. Якубовіча

справу з сыравінай, поўфабрыкатамі або матэрыяламі, заведзены асабовыя лісткі ўліку сыравіны. У нашай змене цэха прэс «А» 42 чалавекі працуюць на асабовых рахунках, у тым ліку і я разам з Нінай Сокал — маёй напарніцай. Мы выконваем адну аперацыю — намазку пацяжной кромкі гутаперчавым клеём. Гэта вельмі дарагая сыравіна.

Узяўшы абавязальства эканоміць сыравіну, мы рашылі браць клей у маленькія баначкі, па меры патрэбы, каб ён не паспеў высахнуць; банкі паставілі на спецыяльныя падстаўкі побач з рабочым месцам, каб ні адна кропля не вылівалася на падлогу, а злівалася назад у банку. Клей з асадкам не выліваем, а стараемся выкарыстаць яго да канца.

На гэтых, здавалася-б, дробязях мы толькі за 9 дзён збераглі клею 57,9 кілограма на суму 1.308 рублёў!

Да канца года мы з Нінай абавязаліся эканоміць на сыравіне 12.000 рублёў. Усяго на змене эканомія да канца года складзе 45.650 рублёў.

Кожны рабочы цэха ведае, з чаго складаецца сабекошт прадукцыі. Напрыклад, калі я на 10 проц. эканомлю матэрыял і перавыканаю вытворчы план, то эканомія выразіцца ў 634 р. 53 к. у месяц. А Верамеенка З. С., якая працуе на ўстаўцы падноскоў, пры эканоміі матэрыялу, перавыкананні плана на 5 проц. і павелічэнні выпуску прадукцыі першага гатунку на 0,2 проц. дасць у месяц 568 р. 80 кап. эканоміі.

Нашы рабочыя ведаюць, што добрасумленнай працай сваёй яны ўмацоўваюць сілу і магутнасць сваёй дзяржавы. Вось чаму кожнае каштоўнае пачынанне наватараў знаходзіць шырокі водгук на ўсіх прадпрыемствах краіны.

Ніна МАЛАШКЕВІЧ,

стаханаўка абутковай фабрыкі імя Кагановіча.

ЗНІЗІМ САБЕКОШТ

Савецкія людзі ведаюць знатных наватараў краіны, лаўрэатаў Сталінскай прэміі: Александра Чуткіх, які заклікаў змагацца за выдатную якасць прадукцыі; Марыю Ражнёву і Лідзію Кананенку, якія навучылі ўсіх эканоміць сыравіну; Ніну Назараву, ініцыятара руху за лепшае выкарыстанне сыравіны.

Калектыў абутковай фабрыкі імя Кагановіча дружна падхапляе ўсе каштоўныя пачынанні. На фабрыцы шмат стаханаўцаў, якія датэрмінова выканалі пяцігадовы план. Асабліва гарача адгукнуліся нашы стаханаўцы на прапанову М. Леўчанка і Г. Муханава аб зніжэнні сабекошту прадукцыі. Выпусціць абутку больш, па якасці лепш і па цане дзешавей — з такім дэвізам працуюць цяпер мінскія абутнікі.

Справы на фабрыцы прыкметна палепшыліся. На аперацыях, дзе рабочы мае

Стаханаўкі мінскай абутковай фабрыкі імя Кагановіча комсамолка Ніна Малашкевіч і Ніна Сокал абавязаліся эканоміць на мазцы зацяжной кромкі да канца года 12.000 рублёў.

На здымку: Н. Малашкевіч (справа) і Н. Сокал за працай.

Фото І. Савіча



ПРАЦАВАЦЬ БЕЗ АДЫХОДАЎ

Пачын абутнікаў маскоўскай фабрыкі «Буравеснік» Мар'і Леўчанка і Грыгорыя Муханава ў зніжэнні сабекошту прадукцыі на кожнай аперацыі падхапіла і наша прадпрыемства.

Раней ва ўсіх цэхах камбінага сыравіна выдавалася на змену або на брыгаду. А ў брыгадах адзін рабочы эканоміць матэрыялы, а другі — не. І ўся барацьба перадавікоў са стратамі аказвалася марнай.

Бывала, набіўшчыца рассыпе касеты і не збярэ запалкі, другая нехайна абыйдзеца з карабкімі, шмат паламае. І ніхто не спагоніць за гэта. Выкананне плана ўлічвалі па колькасці зданай прадукцыі, а выдатак сыравіны — па змене.

Калі на цэхавым сходзе расказвалі пра метады навата-раў, я адной з першых адкрыла асабовы лісток уліку сыравіны.

У нашых асабовых рахунках ёсць графа: «Процэнт планавага адыходу матэрыялаў і фактычны адыход», дзе ўказваецца эканомія матэрыялу або страты, дапушчаныя работніцай.

Цяпер я сама атрымліваю поўфабрыкаты і таму сачу, каб касеты былі поўныя, каб запалкі ў іх ляжалі роўна і пры запраўцы не высыпаліся, каб не было адыходаў. Таксама ўважліва аглядаю карабкі. Калі, бывала, у працэсе работы ламаўся ўнутраны карабок, то набіўшчыца звычайна выкідала яго разам са знешнім. Я-ж стараюся падбраць да яго цэлы ўнутраны, каб скараціць адыходы.

Беражліва выдаткоўваючы поўфабрыкаты, я за месяц магу эканоміць 65 р. 45 кап. На першы погляд гэта мізерная лічба. Але, калі ўлічыць, што такую-ж эканомію можа даць кожная работніца на ўсіх стадыях вытворчасці запалак, то атрымаецца сума ў дзесяткі тысяч рублёў.

Барацьба за эканомію матэрыялу не адбываецца ў мяне на прадукцыйнасці працы. Па норме я абавязана выпусціць 1.520 скрынь запалак у месяц. Тым часам месячную норму я выканалі к 25 жніўня. Прадукцыйнасць працы павялічваю, прымяняючы рацыянальныя прыёмы: скарачаю час устаўкі касет на 30 секунд, ліквідую заломы карабкоў за 9 секунд, замест 29 па плане і г. д.

Набіўшчыцы Соня Белая, Сондык, аўтаматчыцы Ніна Чырыхава, Аня Патапава, Галя Жукоўская, Рая Паш-



Цэх шасі № 2 Мінскага аўтазавода. На здымку: майстар участка калектыўнай стаханаўскай працы Н. А. Фаставец і вядомая стаханаўка А. І. Мятліцкая, якая выконвае норму на 200—250 процэнтаў.

Фото К. Якубовіча

коўская ўжо дабіліся добрых вынікаў у эканоміі сыравіны.

«Нашы запалкі павінны быць лепшымі ў СССР» — пад такім лозунгам мы працуем, дабіваючыся ўсё новых і новых поспехаў.

Ніна ДЗЯМІДЧЫК,
набіўшчыца барысаўскага фанерна-запалкавага камбіната імя Кірава.



Дзесяткі брыгад пінскай запалкавай фабрыкі імя 17 верасня ўключыліся ў спаборніцтва за зніжэнне сабекошту прадукцыі на кожнай аперацыі. Калектыў фабрыкі абавязваўся за кошт эканоміі сыравіны і матэрыялаў даць прадукцыі на 58 тысяч рублёў звыш гадовага плана.

На здымку: стаханавец С. С. Кужаль у канцы змены расказвае аб сваім вопыце эканоміі сыравіны работніцам-комсамолкам (справа налева) Вользе Шураевай, Лідзіі Мешчаракавай і Ганне Тышкавец. Фото М. Вароніна (БЕЛТА)



Майстры народнай творчасці

Гродзенскі абласны Дом народнай творчасці яднае многіх спрактыкаваных ткачых і вышывальшчыц, дапамагае ім удасканалваць сваё майстэрства.

Пры Доме створаны шасцімесячныя курсы вышывальшчыц. Кваліфікаваная вышывальшчыца Браніслава Іванаўна Любоўіч за апошнія тры гады падрыхтавала 353 вышывальшчыц і 45 інструктараў, якія напоўнілі рады майстроў народнай творчасці.

У раёнах кожны год арганізуюцца выстаўкі самадзейнага выяўлення і прыкладнага мастацтва, якія карыстаюцца вялікай папулярнасцю

і любіўю сярод насельніцтва, становячыся ўсё больш масавымі.

Адной з лепшых работ гродзенскіх вышывальшчыц быў герб БССР, вышыты натуральным шоўкам на блакітным сукне. Гэтае вялікае палатно стваралі 17 вышывальшчыц на працягу трох месяцаў пад кіраўніцтвам Б. І. Любоўіч. У вышыванні прымалі ўдзел работніца Гродзенскай табачнай фабрыкі Ліля Лякіна, хатнія гаспадыні Валянціна Машына, Праскоўя Суконкіна, Вера Науменка і іншыя. Герб БССР ад імя працоўных горада Гродна і вобласці быў падараваны ЦК КП(б)Б,

Каля вытканага партрэта І. В. Сталіна стаяць (злева направа): ткачыха С. Лелюкевіч — калгасніца калгаса імя Вышынскага Гродзенскага раёна; хатняя гаспадыня М. Рыбачок, мастак т. Шунейка, ткачыха М. Лелюкевіч — калгасніца калгаса імя Вышынскага.

Фото У. Кітаса

Совету Міністраў БССР і Вярхоўнаму Совету БССР.

У мінулым годзе хатняя гаспадыня Зоя Нікольская з вялікім мастацкім густам вышыла на фоне пурпурна-чырвонага дзяржаўнага сцяга Кітайскай Народнай Рэспублікі партрэт Мао Цзэ-дуна.

У нашай вобласці асабліва папулярна дывановае ткацтва. Дываны і поцілкі, экспаніраваныя на апошняй, 5-й абласной выстаўцы, адзначаліся маляўнічасцю і арыгінальнасцю рысунка, створанага на аснове сапраўды народнага беларускага арнаменту.

Для чарговай абласной выстаўкі паступілі ўжо вельмі цікавыя работы. Вышывальшчыца Жэня Салаўянчык прадставіла маляўнічую вышыўку ўласнай кампазіцыі — «Народнай зямлі», над якой яна працавала больш шасці месяцаў. Хатняя гаспадыня Капіталіна Святлова прыслала вышыты мастацкай гладзю герб Саюза ССР. Вышывальшчыца завода «Перамога» Валянціна Багна па-майстэрску вышыла балгарскім крыжам карціну «Свету—мір»: над зямным шарам, над якім рэльефна выдзяляюцца граніцы нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы, як сімвал міру, лунае белы голуб.

Сёстры Маніка і Сабіна Лелюкевіч з калгаса імя Вышынскага сумесна з ткачыхай Берастовіцкага раёна Мар'яй Рыбачок выткалі маляўнічы партрэт І. В. Сталіна размерам 4,5×3 метры. Гэтае вялікае мастацкае палатно стваралася на працягу пяці месяцаў пад кіраўніцтвам метадыста тав. Шунейкі. Работа атрымала высокую ацэнку Упраўлення па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР і рэспубліканскага Дома народнай творчасці. Зараз масцярыцы заканчваюць партрэт В. І. Леніна ў маляўнічым беларускім арнаменце.

Да Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі Дом народнай творчасці рыхтуе вялікія тканы габелен на тэму «Сталін — друг беларускага народа» па эскізу мастакоў Давідовіча і Сухаверхава.

В. НОСАУ,

дырэктар Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці.

а п а в я д а н н е п р ы б і р а л ь ш ч ы ц ы

Н. ХОДЗА

Мал. В. Ціхановіча

У адной кітайскай школе працавала старая жанчына. Яна была прыбіральшчыцай, і называлі яе Най. Ніхто з дзяцей не бачыў на твары Най усмешкі. Вочы яе заўсёды былі сумныя, а голас ціхі, ціхі.

Школьнікі не ведалі, чаму Най такая сумная і маўклівая. І так-бы ніхто з іх аб гэтым і не ведаў, ды дапамог адзін выпадак.

Вось аб гэтым выпадку мы зараз і раскажам.

Аднойчы настаўнік паклікаў да сябе пасля ўрокаў трох лепшых вучняў. Яны былі піонерамі, і настаўнік сказаў:

— Хлопчыкі! Вы хацелі збіраць подпісы ў абарону міру. Вось вам адозвы. Ідзіце ў дамы сваіх суседзяў і чытайце ім услых усё, што тут напісана. Калі вы збераце сто подпісаў — я пахвалю вас.

Піонеры ўзялі адозвы, пакланіліся і вышлі. У калідоры яны ўбачылі Най. Старэйшы з піонераў — Лі — падышоў да яе і сказаў:

— Мы вельмі просім вас, добрая Най, прачытаць і падпісаць гэтую паперу.

Але Най не магла прачытаць адозвы. Яна была непісьменная.

— Не бяда, — усклікнуў Лі: — зараз я вам прачытаю. Слухайце.

І хлопчык пачаў чытаць.

Лі быў першым вучнем у школе. Ён прачытаў адозву голасна і хутка.

Тады Най сказала:

— Я таксама хачу збіраць подпісы пад такой паперай.

Хлопчыкі пераглынуліся.

— Але-ж яе трэба чытаць услых, а вы-ж непісьменная, — прамовіў Лі.

Най адказала:

— Я ведаю адну гісторыю, яна мне дапаможа не горш граматы. Дайце мне гэтую паперу, а заўтра я вярну вам яе з подпісамі.

Вучням няёмка было адмовіць старой Най, і яны далі ёй адну адозву.

Надышла раніца наступнага дня.

Весела беглі ў клас піонеры — зборшчыкі подпісаў у абарону міру. Яны размахвалі сумкамі, гучна смяяліся, і кожны наперабой расказваў пра ўчарашні дзень.

— Я сабраў сорок дзевяць подпісаў, — радаваўся Лі.

— А я — трыццаць два!

— А ў мяне — сорок!

— Ого! — Лі быў здаволены — Сорок дзевяць, трыццаць два ды яшчэ сорок. Сто дваццаць адзін подпіс! Настаўнік пахваліць нас.

Дзеці так развеселіліся, што зусім

забыліся аб старой прыбіральшчыцы. Яна падышла да іх на перапынку.

— Хлопчыкі, пасля ўрокаў зайдзіце да мяне за вашай паперай.

Як толькі празвінеў званок з урока, хлопчыкі кінуліся ў пакой Най. Най пасадзіла дзяцей на лаву і моўчкі падала ім адозву.

Лі разгарнуў яе і не паверыў сваім вачам. Увесь аркуш з двух бакоў пакрывалі подпісы і нейкія кружкі. Подпісы былі доўгія і кароткія, роўныя і крывыя, нарысаваныя рознакаляровым тушам і зробленыя звычайным алоўкам.

Піонеры пачалі лічыць подпісы. Іх было столькі, што дзеці некалькі раз збіваліся. Нарэшце, Лі аб'явіў:

— Восемдзесят шэсць!

— А кружкі? — сказала Най. — Тут-жа сорок шэсць кружкаў.

— А навошта нам лічыць іх? — спыталі хлопчыкі.

— Таму што гэта не проста кружкі. Гэта таксама подпісы. Так у нас у Кітаі падпісваюцца непісьменныя.

— Хто-ж чытаў непісьменным адозву? — здзівіліся хлопчыкі. — Вы-ж — таксама непісьменная?

— Калі мяне пыталі, што напісана ў гэтай паперы, я раскавала людзям адну гісторыю. І, выслухаўшы яе, добрыя людзі не задумваючыся ставілі тут свой подпіс.

— Аб чым-жа ім раскавалі, цёця Най? — спытаў Лі.

— Аб сваім жыцці, — адказала жанчына.

Хлопчыкам вельмі хацелася даведацца аб жыцці старой прыбіральшчыцы. Яны пачалі прасіць яе расказаць ім аб сабе. І вось што паведаміла піонерам Най.

— Калісьці ў мяне быў муж, сын і дачка. Мы жылі ў маленькай вёсцы, далёка ад горада. Аднойчы дайшла да нас страшная вестка: на Кітай напалі японцы. У тую-ж ноч японскі лётчык скінуў бомбу на нашу вёску. Бомба забіла сем чалавек. Не паспелі мы пахаваць забітых — новая бяда звалілася на нас. У вёску ўварваліся японцы.

Адзін японскі салдат уварваўся ў нашу фанзу і закрычаў:

— Дзе ваш рыс?

Мы нічога не адказалі, а японец зноў закрычаў:

— Больш кітайцы рысу не ўбачаць! Рыс будучы есці японцы!

Ён схпіў наш адзіны мяшок рысу і пачаў цягнуць яго на двор.

Мой сын быў смелы і храбры. Ён

вырваў у злодзея мяшок і штурхнуў нягодніка ў грудзі. Японец завішчэў, выхапіў рэвальвер і забіў майго сына.



Голас Нэй задрыжэў, і яна змоўкла. Хлопчыкі бачылі, як па глыбокіх зморшчынах твару жанчыны цякуць слёзы. Ёй стала так шкада яе, што ў іх таксама паказаліся на вачах слёзы.

— Не плачце, цёця Най, — суцяшаў яе Лі. — Наш Мао ніколі больш не пусціць японцаў у Кітай.

Най цяжка ўздыхнула і выцерла слёзы.

— Неяк раз праз нашу вёску праходзіў японскі атрад. Не паспеў атрад дайсці да поля — адкуль ні вазьміся — партызаны. У адно імгненне ўвесь японскі атрад быў перабіты. А вечарам з горада на грузавіках прыехалі японскія салдаты, і пачалася расправа. Яны звязалі мужчынам рукі, вывелі ў поле і расстралялі іх. Сярод расстраляных быў і мой муж.



Так я стала ўдавой.

Най на хвіліну змоўкла. Ёй было цяжка расказаць далей. Але яна сабралася з сіламі і прадаўжала:

— Хутка я засталася зусім адна. Дачка мая вышла замуж і паехала з мужам у Шанхай.

І вось, аднойчы, у нашу вёску пры-

шлі кітайскія салдаты. На іх шапках былі пяціканцовыя зоркі. Мы адразу зразумелі, што гэта салдаты Мао Цзэ-дуна. Яны нам прынеслі радасную вестку. Народная армія разбіла Чан Кай-шы. Ад яго арміі нічога не засталася, а сам ён уцёк на востраў Тайван.

— Цяпер канец вайне, — сказала я. — Паеду цяпер да дачкі няньчыцы унукаў.

Але рана пачала я радавацца.

Амерыканцы прыслалі Чан Кай-шы самалёты, бомбы і лётчыкаў. І вось дзесяць амерыканскіх бамбардыроўшчыкаў паявіліся над горадам, дзе жыла мая дачка і маленькія ўнукі. Самалёты скінулі на горад бомбы і паляцелі. Адна з бомб забіла маю дачку і ўнукаў. Я столькі плакала, што амаль аслепла, і губы мае развучыліся ўсміхацца, а сэрца радавацца.

Вось і ўся гісторыя майго жыцця, дарагія хлопчыкі. Якраз яе я і расказвала людзям на нашай вуліцы. І калі яны даведваліся, колькі я папакутва-



ла з-за вайны, колькі гора прынеслі мне японцы і амерыканцы — усе падпісваліся пад адозвай.

Яны падпісваліся і гаварылі:

— Усім нам вайна прынесла галечу і гора. Раней нас мучылі японскія самураі, а цяпер амерыканскія генералы хочуць ператварыць нашу зямлю ў пустыню, а нас прымусіць працаваць на багаццяў.

Піонеры слухалі страшны расказ школьнай прыбіральшчыцы, і кожны шкадаваў яе ад усяго сэрца.

Закончыла свой расказ Най такімі словамі:

— Уся мая сям'я загінула з-за вайны. Але цяпер кітайскі народ прагнаў усіх ворагаў міру і ніколі не пусціць іх назад у нашу вольную краіну.

Сказаўшы гэта, Най глянула на піонераў, і хлопчыкам здалося, што вочы яе ўжо не сумныя, а на губах прамільгнула добрая і ласкавая ўсмішка.

КАРЭЙСКАЯ ЗОЯ

Свабодалюбівы народ Карэі ва ўпартых бойках адстойвае гонар і незалежнасць сваёй радзімы. На свяшчэнную барацьбу з амерыканскімі і лісынманаўскімі інтэрвентамі падняліся і жанчыны Карэі.

Ніжэй мы друкуем нарыс, змешчаны ў часопісе «Советская женщина», аб мужнай партызанцы, палымянай партызанцы сваёй радзімы — Чжо Ок Хі.

...Невялікі сшытак у шэрай вокладцы. Старонкі яго дробна спісаны няроўным паспешлівым почаркам. Адчуваецца, што кожны запіс зроблен спехам, урыўкамі, відавочна, у кароткія перадышкі паміж баямі.

Апошні запіс датаваны 3 лістапада 1950 года:

«Ваюю ўжо шмат дзён. Вось і сёння давалося ўдзельнічаць у бойцы. Вельмі холадна, замярзаюць ногі. Але ў гарачцы бою забываеш аб усім, акрамя аднаго — палкага жадання перамагчы. Сёння я знішчыла шэсць акупантаў. На шэсць катаў стала менш. Не ведаю, ці доўга працягнецца гэтая вайна, але ведаю цвёрда адно: не пашкадую свайго жыцця ў імя перамогі, як не пашкадавала яго руская дзяўчына Зоя, чыё імя так падобна на карэйскае — Со Э...»

Камандзір партызанскага атрада, які носіць імя «Гара Срэбнай Хвалі», у памяць аб гераічных сутычках з амерыканскімі захопнікамі каля гары Іпхасан, асцярожна закрывае сшытак той, каму пасмяротна прысвоена званне Героя Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі.

— Больш Чжо Ок Хі нічога не змагла запісаць, — ціха гаворыць ён. — І, вядома, не ведала, што пройдзе ўсяго некалькі дзён, і яна перажыве тое ж самае, што і руская дзяўчына Зоя.

...3 Чжо Ок Хі мы часта сустракаліся ў дні, калі мірна расцвітала Паўночная Карэя, калі да неба ўзнімаліся рыштаванні новабудоўляў, бесклапотны дзіцячы смех звінеў у школах, а рысавыя палі пакрываліся густым зялёным дываном.

Упершыню я пазнаёміўся з Чжо Ок Хі ў павеце Пексан, дзе яна была старшынёй жаночага саюза. У невялікім кабінёце Чжо Ок Хі сабралася шмат жанчын. Некаторыя прышлі са сваімі малымі, прывязанымі, па карэйскаму звычай, за спіной.

— Мы рашылі насадзіць на ўсіх вуліцах фруктовыя дрэвы, — звярнулася да мяне Чжо Ок Хі. — У павеце Пексан удоўж усіх дарог будуць спецыяльныя вішні,

ароматныя слівы, румяныя яблыкі, міндаль. Няхай кожны прахожы карыстаецца шчодрасцю прыроды, няхай ён скаштуе плод, вырашчаны рукамі жанчын нашага павета. Заўтра кожная хатняя гаспадыня выйдзе на вуліцу і пасадзіць фруктовае дрэўца. Аб гэтым мы напішам у цэнтральнай газеце «Надон Сінмун». Мы заклічам усіх жанчын Карэі, каб яны зрабілі тое ж самае, і тады наша краіна ператворыцца ў квітнеючы сад.

У першыя дні вайны, калі пасля чарговай бамбардыроўкі я ішоў на тэлеграф, каб перадаць паведамленне аб бандыцкім налёце «лятаючых крэпасцяў» на мірны Пхеньян, са мной параўнаўся афарбаваны ў зашчытны колер ваенны грузавік.

3 кабіны выглядала Чжо Ок Хі, а ў кузаве машыны сядзела група дзяўчат. У кожнай была санітарная сумка. Дзяўчаты клапатліва прытрымлівалі вялікія цюкі, на якіх было напісана: «Асцярожна! Не пераварочваць!»

Указваючы на гэты незвычайны груз, Чжо Ок Хі сказала:

— Я папрасіла прызначыць мяне начальнікам шпіталю на поўвостраве Ондзін. Мы пастараемся добра лячыць раненых байцоў...

Калі амерыканцы акупіравалі раён, дзе размяшчаўся шпіталь, Чжо Ок Хі эвакуіравала раненых у глыбокі тыл, а сама пайшла ў партызанскі атрад «Гара Срэбнай Хвалі».

— Яна была ў нас начальнікам гаспадарчага забеспячэння, — расказвае камандзір партызанскага атрада. — Гэта была цяжкая справа. Бесперабойна забяспечваць нашу велізарную групіроўку харчаваннем не так проста. Але Чжо Ок Хі дасканала спраўлялася са сваімі абавязкамі. Яна пранікала ў вёскі, занятыя ворагам, дзе сяляне збіралі для нас рыс, гародніну, мяса, і па тайных сцежках дастаўляла ўсё гэта да нас. Дзесяткі раз амерыканцы нападалі на партызанскія аboзы з харчаваннем, якія Чжо Ок Хі накіроўвала ў горы, але, не глядзячы на гэта, забеспячэнне нашых воінаў ні разу не было сарвана.

Часта Чжо Ок Хі звярталася да камандзіра з просьбай паслаць яе непасрэдна на баявое заданне.

— Таварыш начальнік, — гаварыла дзяўчына, — прадуктаў хопіць на тыдзень. Значыць, я вольная і магу прыняць удзел у чарговым баі.

У пачатку лістапада Чжо Ок Хі ўзначаліла адзін з атрадаў, якому было даручана зрабіць налёт на паліцэй-

скі ўчастак воласці Кэсан. У гэтым баі былі разгромлены вялікія групы Інтэрвентаў, і ў горадзе Кэсон адноўлена народная ўлада.

— Яна надта стамлялася, наша Чжо, — прадаўжаў свой расказ камандзір партызанскага атрада. — Яна-ж была кволая, часта прастуджвалася, хоць усяляк скрывала гэта ад нас. Мы бераглі яе, даставалі ёй цёплы абутак і мяккія коўдры, бо нярэдка прыходзілася спаць проста на снезе. Калі хто-небудзь пытаў дзяўчыну, ці не цяжка ёй, яна крыўдзілася, адказвала рэзка, амаль груба: «Я салдат...»

Пятнаццатага лістапада вялікая група амерыканскіх і лісынманаўскіх салдат нечакана напала на жменьку разведчыкаў-партызан, сярод якіх была і Чжо Ок Хі. Сілы былі вельмі няроўныя, але партызаны прынялі бой і абараняліся да апошняга патрона. Калі скончыліся боепрыпасы, партызаны кінуліся ў штыкавую атаку. З вінтоўкай напярэвак пайшла ў бой і Чжо Ок Хі. Дзяўчына забіла некалькі варожых салдат, перш чым яе схапілі.

На допыце ў амерыканскага афіцэра яна трымалася горда, незалежна.

— Вы яшчэ так молады, — сказаў ёй амерыканец, — раскажыце нам, дзе штаб партызан, назаўважце прозвішчы кіраўнікоў атрада — і вы будзеце свабодны.

Чжо Ок Хі ўсміхнулася:

— Член Працоўнай партыі не выдае партызанскіх таямніц, — сказала яна. — Не дапытвайце мяне — гэта дарэмна!

Чжо Ок Хі пачалі катаваць. Сем дзён і начэй каты мучылі дзяўчыну: у яе вырвалі ногці, адсеклі пальцы, скалолі, паранілі далікатныя дзявочыя грудзі і, нічога не дабіўшыся, акрываўленую кінулі ў сыры падвал для застрашання зняволеных там некалькіх партызан. Але партызаны, акружыўшы скатаваную дзяўчыну, пакляліся адпомсціць за яе пакуты. І ніхто з іх не выдаў таямніцы, не глядзячы на самыя бесчалавечныя катаванні.

Амерыканцы рашылі перадаць партызанку ў правінцыяльную паліцыю. Поўнагую, босую дзяўчыну вялі па скаванай марозам дарозе. Калі яна, знясілеўшы, упала, яе абвязалі вяроўкамі і павалаклі па снезе і лёдзе.

У паліцыі пачаліся новыя катаванні: да цэла прыклад-



валі распалены прас, убівалі ў пазваночнік цвікі, нажом выкалалі адно вока. Чжо Ок Хі маўчала...

На кару смерцю яе не вялі, а таксама валаклі: дзяўчына была замучана да поўсмерці.

Інтэрвенты сагналі жыхароў горада Хэдзю на невялікую прыбярэжную плошчу. Чжо Ок Хі, не варушычыся, ляжала на зямлі ў акружэнні катаў. Узад і ўперад прахаджаўся амерыканскі афіцэр, які распараджаўся пакараннем.

Каты груба схапілі дзяўчыну, каб весці да месца расстрэлу. Чжо Ок Хі ўбачыла родныя, поўныя слёз вочы жанчын, сагнанных на плошчу. Яна пачула кароткае слова, якое данёслася да яе з натоўпу: «Людаеды!» Гэта надало ёй сілы. Яна адштурхнула катаў і ўста-ла сама. Вецер, які дзьмуў з мора, трапаў яе чорныя доўгія валасы. Яна прыўзняла руку, і палымяны голас панёсся над прыціхшаю плошчай:

— Я хутка памру, хоць пражыла так мала. Але я ганюся тым, што паміраю за Радзіму, за вас, за шчасце вашых дзяцей. Няхай гэтым палахлівым сабакам, якія зараз будуць страляць у мяне, прыбавяць жалаванне, няхай ім, зверам, дадуць ордэны за маю дзявочую кроў. Усёроўна яны не ўцякуць ад рук маіх братоў. Смерць амерыканскім акупантам! Няхай жыве Кім Ір Сен! Няхай жыве свабодная Карэя!

Збянтэжаны ў першы момант амерыканскі афіцэр у шаленстве крыкнуў:

— Агомы!

І нястройны ружэйны залп заглушыў апошнія словы гераіні.

... Камандзір партызанскага атрада паказаў нам на невысокага чалавека ў партызанскай куртцы.

— Гэта партовы рабочы Кім Хо Ім, сведка апошніх хвілін жыцця Чжо Ок Хі. Ён прышоў да нас і сказаў: «Я бачыў, як паміраюць героі. І вось я тут. На месца Чжо Ок Хі, падобна мне, прыдуць новыя сотні карэйцаў, каб помсціць за яе!». І сотні людзей прышлі да нас у атрад, каб, як ён сказаў, помсціць за Чжо Ок Хі — гераіню Карэі.

Мы доўга сядзелі моўчкі, і веснавы вецер даносіў да нас пах квітнеючага міндаля, які некалі высаджвалі Чжо Ок Хі і яе сяброўкі на карэйскіх дарогах.

Васіль КАРНІЛАЎ.

Творчасць нашых чытачоў

ЛІСТ ДА БРАТА

Мой родны брат, табе свой ліст
Пішу у добры час,
Чытай яго ты, наш танкіст,
І уяўляй калгас.

У нас тут сёння што было!
Такі вялікі сход!
Збіралася ўсё сяло,
Як-бы ў які паход.

Казалі ўсе: не быць вайне
Ніколі ўжо, Ігнат.
І колькі радасці ў мяне
Было, мой родны брат!

Як і народы ўсіх краін —
Усё наша сяло

Мір падпісала, як адзін
Каб войнаў не было.

Тут абяцанне я дала,
Што працаю сваёй
Даб'юся, каб ферма ў нас была
Заўжды перадавой.

Хто выступаў, казалі ўсе:
— Наш Сталін-правадыр,
Як сонца, свеціць у красе
І асвятляе мір.

Дык век-жа жыць яму і ззяць,
Бы сонейку, з Крэмля!
Агні Ідэй яго гараць,
Іх славіць ўся зямля.

Праскоўя Нікіціна, настаўніца
Рудня-Марымонаўскай НСШ.

МОЛАДЗЬ ВУЧЫЦЦА

Совецкай моладзі прадастаўлены шырокія магчымасці для адукацыі. Перад ёю гасцінна адчынены дзверы шматлікіх навучальных устаноў, сярод якіх вялікую ролю адыгрываюць школы рабочай моладзі.

За сем год, што прайшлі з часу стварэння школ рабочай моладзі, яны выпусцілі многія тысячы юнакоў і дзяўчат, якія цяпер прадаўжаюць вучобу ў вышэйшых навучальных установах, уліваюцца ў рады не толькі высокакваліфікаваных, але і ўсебакова адукаваных людзей.

За апошнія два гады скончылі сем класаў 10-й мінскай школы рабочай моладзі 42 і атрымалі атэстат сталасці 34 чалавекі.

Амаль палову з 280 вучняў школы складаюць дзяўчаты. Яны паспяхова спраўляюцца са сваёй асноўнай работай і гараць жаданнем атрымаць адукацыю.

Вось некалькі прыкладаў настойлівасці ў рабоце і вучобе.

У Раісы Тарасевіч і Браніславы Гурэвіч у час Айчыннай вайны загінулі бацькі. Тарасевіч працавала на

камбінаце імя Фрунзе, а Гурэвіч — на заводзе «Чырвоная зара». У 1948/49 навучальным годзе яны паступілі ў 5 клас. Акрамя работы на вытворчасці, яны павінны былі клапаціцца аб сабе дома. Але ўпартае жаданне вучыцца, уменне размеркаваць вольны час з улікам кожнай хвіліны далі магчымасць на працягу трох год вучобы быць не толькі ў ліку добра паспяваючых вучаніц у школе, але і сярод перадавых стаханавцаў на рабоце.

Вучоба ў школе садзейнічае павышэнню дзелавой кваліфікацыі на вытворчасці. Так, былая вучаніца школы т. Мацкевіч працуе зараз загадчыцай аддзела кадраў завода малочных кіслот і вучыцца завочна ў інстытуце.

Выхаванка школы т. Пікулік вучыцца ў політэхнічным інстытуце і атрымлівае павышаную стыпендыю. Выхаванка Доўнар паступіла ва ўніверсітэт.

Школы рабочай моладзі, дзе моладзь без адрыву ад асноўнай работы на заводзе, фабрыцы, ва ўстанове можа атрымаць сярэднюю адукацыю, з'яўляюцца яркім сведчаннем шматлікіх клопатаў партыі і ўрада аб лёсе працоўных.

Н. АСТРОЎСКАЯ,
завуч школы.

ВУЧОБА ДАПАМАГАЕ РАБОЦЕ

Першага кастрычніка пачынаецца вучоба ў сістэме партыйнай асветы. Ё гэтаму дню рыхтуюцца многія работніцы нашай брыгады, бо разумеюць, якое вялікае значэнне мае для нас павышэнне свайго ідэйнага ўзроўню.

У мінулым годзе я вучылася ў комсамольскім пачатковым палітгуртку. Пасля кожных заняткаў адчувала, што пачынаю ўсё больш і больш разбірацца ў тых пытаннях, якія раней для мяне былі няясныя. У палітгуртку я даведалася аб тым, як жылі і змагаліся за сваё вызваленне рабочыя і сяляне царскай Расіі, як пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў перамагла Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя, як наша соцыялістычная Радзіма адсталай сельскагаспадарчай краіны воляй партыі і ўсяго савецкага народа ператварылася ў магутную індустрыяльную дзяржаву, у аплот міру, дэмакратыі і соцыялізма. Заняткі ў гуртку дапамаглі мне ўсвядоміць, якое вялікае значэнне мае для нашай Радзімы сумленная праца кожнага чалавека.

Я скончыла на фабрыцы школу фабрычна-заводскага навучання і тры гады працавала прыёмшчыцай. У лютым 1951 года мяне вылучылі брыгадзірам. Каб кіраваць работай 34 чалавек, трэба нястомна вучыцца. Я буду прадаўжаць палітычную адукацыю, бо набытыя веды спатрэбяцца мне ў практычнай рабоце.

Ганна ПЯТРОВА,
брыгадзір фабрыкі імя Крупскай.



Работніцы Мінскага тонкасуконнага камбіната Тамара Русановіч і Дзіна Іванова без адрыву ад вытворчасці вучацца ў тэхнікуме лёгкай прамысловасці.

На здымку: Тамара Русановіч (злева) і Дзіна Іванова ідуць на заняткі.

Фото К. Якубовіча.

АКТЫЎНЫЯ БУДАЎНІКІ КОМУНІЗМА

Нам пішуць

Воранаўская раённая партыйная арганізацыя Гродзенскай вобласці праводзіць значную палітыка-выхавальную работу сярод жанчын. На дэлегацкіх сходах у вёсках, калгасах абмяркоўваліся пытанні аб удзеле жанчын у арганізацыйна-гаспадарчым умацаванні калгасаў, вивучалася пастанова VII пленума ЦК КП(б)Б «Аб правядзенні ўборкі ўраджаю і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1951 годзе». Рэгулярна праводзяцца лекцыі, гутаркі на палітычныя, прыродазнаўча-навуковыя, медыцынскія, агра-намічныя тэмы.

У сацыялістычнае спаборніцтва ўключылася больш 1 500 калгасніц і работніц мясцовай прамысловасці.

Жывёлаводы калгаса імя Сталіна Станіслава Грышко і Генуэфа Мілюкевіч дабіліся добрай укармленасці маладняка. За першае поўгоддзе калгас выканаў план развіцця жывёлагадоўлі.

Загадчыца жывёлагадоўчай фермы былая батрачка Стэфанія Лазоўская ўзнагароджана медалем «За працоўную доблесць». Яна — актыўны агітатар за калгасны лад сярод сялянскіх суседніх вёсак Германішкі і Боскі.

Дэлегатка Ядзвіга Сінькевіч з калгаса імя Варашылава перавыконвала нормы на ўборцы сена, добра працавала і на жніве. Пры актыўным удзеле жанчын-дэлегатак калгас за 7 рабочых дзён убраў азімыя і першым у раёне разлічыўся з дзяржавай. Ванда Гес, Алена Саксон і 66-гадовая Эмілія Сінькевіч выжыналі на 0,30 гектара жыта пры норме 0,12. За палявыя работы ім ужо залічана па 165—180 працадзён.

Даярка гэтага калгаса Ганна Ціхановіч надойвае ў сярэднім па 2.000 літраў малака ад кожнай каровы. Добрасумленна працуюць на ферме Галіна Голубева і Еўдакія Ладдзя. Ад 18 замацаваных за імі кароў кожная поўнасю захавала маладняк. Усе цяляты добра ўкармлены.

Сярод жанчын у гэтыя дні адчуваецца асабліва высокі працоўны

ўздым. Юзэфа Радзевіч з калгаса «Совецкі селянін» штодзённа выконвае нормы выпрацоўкі. На ўборцы сена і жыта яна выпрацавала 227 працадзён. Жанчыны-дэлегаткі пад кіраўніцтвам Леанарды Радзевіч і Уладзіслава Жалудзевіч арганізавалі чырвоны абоз з хлебам. У першы-ж дзень калгас здаў 3,5 тоны збожжа.

У летні перыяд жанчыны рыхтавалі торф для ўгнаення палёў. У калгасе імя Шверніка Кадзеўскага сельсовета жаночая брыгада пад кіраўніцтвам Мар'і Петрашун нарыхтавала 450 тон торфу. Дэлегаткі-калгасніцы Анеля і Соф'я Вайцюкевіч, Ядзвіга Андрыш выконвалі норму на 125 процантаў.

У калгасе імя Чэрняхоўскага добра працуе звяно па вырошчванню табаку з 10 чалавек на чале з Ганнай Барташэвіч. На ўчастку ў 5 гектараў тры разы праведзена праполка і падкормка, прарыўка міжраддзяў. Члены звяна абавязаліся атрымаць па 14 ц табаку з гектара.

Побач з працоўнай расце і палітычная актыўнасць жанчын. У раёне 82 жанчыны з'яўляюцца дэпутатамі сельскіх і пасялковага сельсовета, 9 — дэпутатамі раённага Савета, а Лазоўская Стэфанія — дэпутатам абласнога Савета, 32 — народнымі засядацелямі, 57 — членамі праўленняў калгасаў, 27 — старшынямі рэвізійных камісій і г. д.

Дэлегаткі сур'ёзна працуюць над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага ўзроўню. У мінулым годзе ў сетцы партыйнай асветы займалася 109 жанчын, у комсамольскай сетцы — 650 дзяўчат. За апошні час у рады ВКП(б) прынята 12 жанчын, 167 дзяўчат уступіла ў рады комсомола. У раёне — 18 дэлегацкіх сходаў, якія яднаюць 745 жанчын-дэлегатак.

Палітычная работа сярод жанчын пачынае займаць у раёне ўсё больш пачэснае месца.

Е. РАХАНАВА,

інструктар аддзела па рабоце сярод жанчын Воранаўскага РК КП(б)Б.



У сацыялістычным спаборніцтве ткачых Аршанскага ільнокамбіната прышынства заваявала многастаючніца Ефрасіння Ефімаўна Боцікава. Яе дзённая выпрацоўка складае 140—150 процантаў нормы.

На здымку: ткачыня Е. Е. Боцікава за работай.

Фото Ф. Чаховіча (БЕЛТА)

НОВАЯ БОЛЬНИЦА

У лютым гэтага года пачала працаваць больніца ў сяле Ілья Маладзечанскай вобласці. Пры больніцы ёсць радзільнае аддзяленне на 10 коек з абслугоўваючым персаналам у 3 чалавекі.

Толькі за поўгода ў больніцы раджалі сотні жанчын.

Былыя батрачкі старой панскай Польшчы, якія не толькі не мелі, але і не ведалі пра медыцынскую дапамогу, зараз акружаны вялікімі клопатамі і ўвагай савецкай дзяржавы і большэвіцкай партыі.

Н. КІСЯЛЁВА

КОКЛЮШ

Праф. А. І. ДОБРАХОТАВА,
заслужаны дзеяч навукі

Коклюш — заразнае захворванне. На жаль, гэтаму захворванню звычайна не надаюць належнага значэння і звяртаюцца да ўрача толькі тады, калі дзіцяці робіцца зусім дрэнна. Між тым своєчасова ўстаноўлены рэжым і добры догляд могуць аблегчыць цяжэнне хваробы.

Узбуджальнікам коклюшу з'яўляецца мікроб, які мае выгляд палачкі; сустракаецца ён у вялікай колькасці ў макраце хворага ў пачатку захворвання. Коклюшныя палачкі разам з найдрабнейшымі кропелькамі, якія выдзяляюцца пры дыханні і кашлі хворага дзіцяці, трапляюць у паветра, а з паветра ў дыхальныя шляхі здаровага чалавека і пачынаюць размнажацца. Дзе іменна адбываецца гэтае размнажэнне, дакладна невядома; відавочна, месцам іх размнажэння з'яўляецца слізистая абалонка трахеі і бронхаў.

Часам коклюшныя палачкі асядаюць на прадметах, якімі карыстаецца хворае дзіця (цацкі, пасуда, ручнікі і інш.) і якія затым трапляюць да здаровага дзіцяці. Часцей за ўсё такім шляхам адбываецца заражэнне дзяцей ранняга ўзросту, якія звычайна бяруць у рот усе прадметы.

Коклюшам можа захварэць любое дзіця, якое не перанесла гэтай хваробы раней, але ўсё-ж 80 процантаў захворванняў прыпадае на ўзрост да 5 год.

Чым менш дзіця, тым цяжэй працякае хвароба. Дзіця, якое перанесла коклюш, набывае да яго імунітэт.

Коклюшныя хворыя найбольш заразны ў пачатку захворвання. Паступова заражальнасць змяншаецца, але ўсё-ж яна захоўваецца на працягу 6—8 тыдняў, у залежнасці ад сілы і частаты кашлю.

Інкубачыйны перыяд коклюшу працягваецца ад 7 да 12 дзён. Коклюшнае захворванне пачынаецца непры-

кметна, часам паяўляецца невялікі насмарк, тэмпература павышаецца на некалькі дзесятых градуса, але звычайна гэтыя невялікія змены ў стане дзіцяці застаюцца непрыкметнымі. Першая прымета коклюшу — кашаль. Нязначны ў пачатку захворвання, ён паступова становіцца ўсё больш моцным.

Нетыповы для коклюшу кашаль працягваецца 7—10 дзён. Затым частата і працягласць кашлю паступова нарастаюць, паяўляецца закатванне, і кашаль набывае пакутлівы, сударгавы, або спазматычны характар.

Спазматычны кашаль, або кашаль з закатваннем, складаецца з раду кашлевых штуршкоў, якія ўсё часцей і часцей следуюць адзін за другім. Калі дзіця хоча набраць больш паветра, апошняе сустракае супраціўленне ў выніку скарачэння дыхальных мышцаў, і пры гэтым атрымліваецца своеасаблівы гук, які напамінае свіст паветра, калі яно праходзіць у звужаную адтуліну. Затым зноў следуе рад кашлевых штуршкоў, якія перарываюцца такім-жа гукам. Прыступ кашлю можа працягвацца ад некалькіх секунд да 1—2 хвілін і заканчваецца выдзяленнем цягучай, густой макраты і вялікай колькасці слізі. Часам прыступ суправаджаецца ванітамі. Дзеці, асабліва ранняга ўзросту, у час прыступу сінеюць. У дзяцей першага года жыцця рэдка назіраюцца такія прыступы, але пасля некалькіх кашлевых штуршкоў у іх спыняецца дыханне, яны становяцца зусім сінімі і безжыццёвымі. Часта такія прыступы суправаджаюцца сударгамі. Затым дзіця ўдыхае паветра і паступова пачынае прыходзіць у стан, у якім знаходзілася да прыступу. Калі падобныя прыступы кашлю следуюць часта (часам да 50 раз у суткі), то стан дзіцяці робіцца цяжкім. Звычайна такія цяжкія прыступы пра-

цягваюцца 1—2 тыдні, затым слабеюць, і дзіця пачынае папраўляцца. Коклюш працягваецца ў сярэднім 5—6 тыдняў, але часам зацягваецца да 2—3 месяцаў. Запаленне лёгкіх і туберкулёзныя паражэнні падтрымліваюць сударгавы кашаль на значна больш працяглы тэрмін.

Прыступы кашлю ствараюць у дзіцяці падаўлены стан, які пагоршваецца, калі дзіця знаходзіцца ў атмасферы непакою і мітусні. Пры спакойнай абстаноўцы, якая адцягвае ўвагу, у правільна арганізаваным стацыянары дзеці становяцца спакойней і менш кашляюць.

Самым частым ускладненнем коклюшу з'яўляецца запаленне лёгкіх. Яно можа пачынацца спакваля, пагоршваючы агульны стан дзіцяці і даючы невялікія павышэнні тэмпературы. Спрактыкаваны ўрач заўсёды можа выявіць гэтае захворванне, уважліва выслухоўваючы лёгкія і знаходзячы там шмат хрыпаў і змененае дыханне. Рэнтгеналагічнае даследаванне пацвярджае дыягназ. У некаторых выпадках запаленне пачынаецца бурна: тэмпература паднімаецца да 39—40 градусаў, у дзіцяці паяўляецца адышка, часам рэзкая сінюшнасць, і яно робіцца капрызным, неспакойным, адмаўляецца ад яды. У дзяцей да трох год пачатак запалення лёгкіх можа суправаджацца сударгамі.

Найбольш цяжкім вынікам коклюшу з пнеўмоніяй з'яўляецца БРОНХАЭКТАЗІЯ (расшырэне бронхаў). Расшырэне бронхаў у выглядзе невялікіх мяшэчкаў стварае ўмовы для затрымкі гнойнай макраты і мікробаў. Гэта падтрымлівае запаленне ў лёгкіх і па-рушае правільны абмен кісларода і вуглекіслаты. У дзяцей з бронхаэктазам можна адзначыць сіняватае адценне скуры і патоўшчаныя ногцевыя фалангі ў выглядзе барабанных палачак. Бронхаэктазія цяжка паддаецца лячэнню, і дзіця, якое перанесла коклюш, можа ўсё жыццё хварэць на хранічнае запаленне лёгкіх.

Яшчэ адно ўскладненне пры коклюшы сустракаецца, на шчасце, рэдка — ЗАПАЛЕННЕ МОЗГА І ЯГО АБАЛОНАК. Паяўляецца яно ў выглядзе судараг, запракідвання галавы, паралічаў ног і рук, страты мовы, зроку і неаднолькавай велічыні вочных шчылін.

Звычайна ўсе гэтыя ўскладненні развіваюцца на 2-і тыдзень захворвання, у перыяд, калі коклюшны спазматычны кашаль становіцца асабліва моцным.

Коклюш вельмі неспрыяльна ўплывае на цяжэнне туберкулёзу. Туберкулёз у выглядзе паражэння залоз або невялікіх ачагоў у лёгкіх можа быць нявыяўленым. Іншыя бацькі нават не падозраюць у дзяцей туберкулёзнай інфекцыі, бо дзеці добра чуюцца. У разгар-жа коклюшнага працэсу, часцей у перыяд выздараўлення, у дзіцяці павышаецца тэмпература, пагоршваецца апетыт, паяўляецца слабасць. Пры рэнтгеналагічным абследаванні выяўляецца абвастрэнне туберкулёзу: часам туберкулёзная інфекцыя вельмі хутка распаўсюджваецца на ўсе органы (міліярны туберкулёз).

ЛЯЧЭННЕ КОКЛЮШУ. У лячэнні кожнай хваробы медыцына імкнецца знайсці такі сродак, які адразу-ж прыпыніў шкоднае дзеянне інфекцыйнага пачатку. Яркім прыкладам такога дзеяння з'яўляецца процідыфтэрыяная сываратка, якая поўнасю абясшоджвае дыфтэрыяную атруту. У іншых выпадках прымяняюцца сродкі, якія тармуюць размнажэнне і жыццедзейнасць мікробаў. Да іх адносяцца сульфаніламідныя прэпараты і антыбіётыкі — пеныцылін, граміцыдын. Моцна і верна дзейючых сродкаў супроць коклюшу мы пакуль яшчэ не маем. Але гэта не значыць, што мы бяззбройны ў барацьбе з гэтым захворваннем. Ведаючы цяжэнне коклюшу і разумеючы, у чым заключаецца яго небяспека, мы можам дапамагчы захварэўшаму дзіцяці, ствараючы для яго спрыяльную абстаноўку і палегчыўшы тым самым цяжэнне паасобных праяў хваробы. Коклюш развіваецца паступова, таму чым раней



С. Крамкова — выхавальніца дзіцячага сада № 4 Магілёўскага гарАНА на прагулцы з дзецьмі каля Дняпра.

Фото І. Пікмана

стварыць для хворага дзіцяці спрыяльныя ўмовы, тым лягчэй працякае хвароба.

Самая важная ўмова лячэння коклюшнага дзіцяці — максімальнае выкарыстанне свежага паветра. У хворага парушан абмен кісларода, значыць, спёртае, застоенае паветра рэзка пагоршвае цяжэнне захворвання. Не выпадкова бацькі паведамляюць нам аб магутным дзеянні працяглых паездак па моры, па раце, жыцця ў гарах. Нават гарадское вулічнае паветра ў параўнанні з пакаёвым валодае цудоўнай сілай. Дзеці, вынесеныя на паветра пры тэмпературы ніжэй пакаёвай, ружавеюць, не кашляць і спакойна засынаюць; чым больш часу дзеці праводзяць на свежым паветры, тым менш у іх бывае прыступаў кашлю і судараг. Запаленне лёгкіх ні ў якім разе не з'яўляецца перашкодай да прабывання хворага дзіцяці на адкрытым паветры, — наадварот, тады лягчэй працякае і запаленне лёгкіх.

У часе зімовых прагулак неабходна, каб дзіця было цёпла апранута. Калі ў яго хутка астываюць ногі, трэба класці да ног грэлку і закручваць дзіця ў коўдру або ватны мяшок.

Пакой, дзе знаходзіцца хворы, заўсёды павінен быць добра правентраны, калі няма моцных марозаў, фортакі заўсёды трэба трымаць адчыненымі. У тых дзіцячых установах, дзе праводзіцца рэжым максімальнага выкарыстання свежага паветра, дзеці лёгка пераносіць коклюш.

Хворыя дзеці павінны быць заняты цікавымі гульнямі, якія адцягваюць іх ад пачуцця страху перад прыступамі. Дзіця, якое захапілася якім-небудзь заняткам, не кашляе.

Вельмі важны таксама педагагічны падыход да дзіцяці. Усякае раздражненне — ці то будзе несправядлівая адмова дзіцяці выканаць яго жаданне, ці частае пераадзяванне, гвалтоўнае кармленне, нарэшце, нервознасць бацькоў, — бясспрэчна, пагоршвае цяжэнне коклюшу.

Вялікае значэнне пры коклюшы мае рацыянальны харчовы рэжым. Прыступы кашлю часта суправаджаюцца ванітамі, у выніку чаго дзіця траціць пажыву; таму карміць яго трэба часцей (5—6 раз замест 4). Яда павінна быць рознастайнай, смачнай і ўключаць гародніну і фрукты. Неабходна дадаваць у яе вітаміны С, В, А ў чыстым выглядзе. Вітаміны садзейнічаюць больш спрыяльнаму цяжэнню хваробы і хуткаму выздараўленню хворага.

ПРАФІЛАКТЫКА КОКЛЮШУ. Першай прыметай коклюшу з'яўляецца кашаль, які яшчэ не мае своеасаблівага характару. Таму прафілактыка коклюшу зводзіцца да ізаляцыі кожнага дзіцяці, якое кашляе. Наогул на кашаль трэба глядзець, як на сігнал інфекцыі (грыпу, коры, крупу, коклюшу).

Дзіцяці, якое кашляе, трэба забараніць наведваць школу і дзіцячыя ўстановы да поўнага вызначэння дыягназу; трэба выдзеліць дзіцяці асобную пасуду, сачыць за тым, каб яно не гуляла са здаровымі дзецьмі, адвесці яму асобны куток з цацкамі.

Вельмі вялікае значэнне ў прафілактыцы коклюшу мае арганізацыя спецыяльных карантынных груп і груп кашляючых дзяцей у дзіцячых установах, куды прымаюцца дзеці з кватэр, інтэрнатаў і яслей, дзе паяўляецца коклюш. Арганізацыя такіх груп дае магчымасць своєчасовым выдзяленнем дзяцей з коклюшнага ачага выратаваць здаровых ад заражэння, а ўжо захварэўшых дзяцей паставіць у лепшыя ўмовы. Ранняя ізаляцыя кашляючага дзіцяці ў спецыяльныя дзіцячыя ўстановы палягчае яго стан і ахоўвае ад заражэння іншых дзяцей.

ЯК НАРЫХТАВАЦЬ ГАРОДНІНУ НА ЗІМУ

Для квашання і салення гародніны можна браць бочкі любых парод дрэва, акрамя сасновых, пры адной умове, што бочка не цяжэ. Лепшымі лічацца бочкі дубовыя, якія ўжо ўжываліся для квашання або салення. Новыя дубовыя бочкі трэба добра ачысціць ад дубільных вясчэстваў, вымачваючы да таго часу, пакуль вада ў бочцы не стане зусім чыстай. Вымачваюць бочку 10—12 дзён, мяняючы ваду кожныя тры дні. Перад квашаннем бочку старанна вымываюць гарачай вадой са шчолакам, выпарваюць крутым кіпятком і высушваюць на сонцы. Добра бочку ачэрць серай. Нельга браць бочкі з пад тлушчаў, рыбы, з дрэнным пахам, бо ў хатніх умовах іх амаль немагчыма давесці да патрэбнай якасці.

МАЧЭННЕ ЯБЛЫКАЎ

Для мачэння найбольш прыдатныя яблыкі гатунку антонаўка, аднолькавага памеру, зусім здаровыя, нябітыя, без плям. Яблыкі трэба добра памыць, а затым акурата і шчыльна ўкласці ў падрыхтаваную бочку. Дно і бакі бочкі рэкамендуецца абкласці добра вымытай свежай аржаной саломай (кулявой). Нельга запаўняць бочку навалом і ўтрасаць у ёй яблыкі. Бочку запаўняюць яблыкамі да поўнай умяшчальнасці, а потым закрываюць саломай і закупорваюць так, каб паміж саломай і дном не было свабоднага месца.

Пасля ўкупоркі яблыкі праз шпунтавую адтуліну заліваюць раствором, прыгатаваным па наступнаму рэцэпту (на адно ведро вады):

Солі сталавай	150—200 грамаў
Цукру	300—350 »
Соладу	100 »
Поспы (замест соладу)	150 »
Сухой гарчыцы	20—25 »

Пры адсутнасці соладу можна змяніць яго поспай, якой бярэцца ў паўтара раза больш, чым соладу. Пасля прыгатаўлення наступным чынам: бярэцца 15—20 грамаў сухой аржаной мукі, гэтая мука разводзіцца ў невялікай колькасці халоднай вады і затым заварваецца крутым кіпятком. Соль, цукар, солад або поспа павінны поўнасцю растварыцца ў вадзе. Гарчыца раствараецца ў вадзе адначасова з прыгатаваным раствором цукру і солі. Гарчыца паляпшае колер і смак мочаных яблыкаў, але яе можна і не ўжываць.

У 100-літровую бочку ўваходзіць 55 кіло яблыкаў і 45 літраў раствора. Залітую раствором бочку пры тэмпературы 13—20 градусаў цяпла вытрымліваюць 7 дзён у ценю, а потым ставяць у склеп.

КВАШАННЕ КАПУСТЫ

Для квашання ўжываюцца здаровыя даспелыя качаны, старанна ачы-

шчаныя ад зялёных лісцяў. Качарыжка выкідаецца або перад шынкаваннем разразаецца крыж на крыж. Размер шынкаванай капусты не ўплывае на смакавыя якасці.

Нашынкаваную або нарубленую капусту ў чыстым драўляным карыце або на сталё змешваюць з ачышчанай і нарэзанай морквай і соллю, даючы кмен, журавіны, закладваюць у падрыхтаваную бочку, шчыльна ўтрамбоўваюць для выцяснення паветра і хуткага атрымання соку. Бочку напаўняюць вышэй краёў (горкай), накрываюць чыстым лісцем капусты, укладваюць дно, якое павінна свабодна ўваходзіць у бочку, і навальваюць добра вымытым гранітным каменем вагой у 10—15% ад вагі закладзенай у бочку капусты.

Пад уплывам цяжару капуста паступова асядае, паяўляецца сок, які павінен поўнасцю пакрыць кружок (дно). Калі соку няма, значыць бочка цяжэ і яе трэба зараз-жа паправіць, інакш капуста сапсуецца. Дні праз тры-пяць гнёт і кружок зняць, капусту пракалоць чыстым шастом да дна ў пяці месцах. Праколатую капусту пакінуць без гнёту на 10 гадзін. Праколванне капусты паўтарыць праз 3—4 дні. Пры тэмпературы 18—20 градусаў цяпла капуста бывае гатова праз 9—12 дзён. Для далейшага захоўвання яе выносяць у лядоўню або ў халодны склеп.

Пену, якая ўтвараецца ў перыяд квашання, трэба зняць шумоўкай, але лепш драўлянай лыжкай. Капуста лічыцца гатовай, калі спыніцца пенаўтварэнне і пройдзе гарач. Пры адсутнасці склепа трэба захаваць капусту ў свежым выглядзе да замаразкаў, заквасіць у пакоі і праз 10—12 дзён паставіць у кладоўку. Квашаная капуста не баіцца замаразкаў і не траціць сваіх якасцей нават пры марозах да 15 градусаў. Ад вялікіх марозаў капусту трэба ўцяпляць.

На 100 кг нашынкаванай або нарубленай капусты кладуць: сталавай солі 3 кг, морквы 3 кг, кмену 50—60 г, цэлых яблыкаў да 10 кг, журавін 3 кг. Журавіны ніякага ўплыву на квашанне і смак не маюць, іх кладуць для ўкрасы.

Можна ў бочку класці невялікія цвёрдыя качаны і пераслойваць іх шынкаванай капустай. Можна квасіць цэлыя качаны асобна, заліваючы іх 6-процантным раствором солі. Квасіць буракі, моркву і нават цыбулю можна шляхам заліўкі іх пасля адпаведнай ачысткі 6-процантным раствором солі. Нельга заквашаную гародніну трымаць пры высокай тэмпературы. Чым бліжэй тэмпература да аднаго-двух градусаў цяпла, тым лепшай будзе якасць квашання і салення, і гародніна захаваецца на далейшы час.

Е. КАРАСЕЎ.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна, 55, пакой 23. Тэл. 2-33-03. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. АТ 55683. Тыраж 16.000 экз. Падпісана да друку 24/IX-51 г. Зак. № 461.

Мінск. Друкарня імя Сталіна.



Каманда Беларусі, заняўшая на Усесаюзных спаборніцтвах па веласіпеднаму спорту другое месца. На здымку (злева направа): Ніна Давыдава, Соф'я Глазкова, Зоя Бальшакова і Валянціна Мялькова.

Фото К. Якубовіча.

На першай старонцы вкладки малюнак А. Волкава.